

TISZÁNTÚL

A NÉPI MAGYARORSZÁG FÜGGETLEN NAPILAPJA

Az ausztráliai légierők megkísérik feltartóztatni a japán inváziós hajóhadat

A japánok Port Moresbynél áttörték az ellenséges vonalat A kercsi félszigeten ismét sikertelenek voltak a bolsevista erőfeszítések — Megverték az angolokat Mechilinél

Wavel tábornok visszatérése Indiába, Jáva feladása, Uj-Guineának japán csapatoktól történt megszállása mind azt mutatja, hogy India és Ausztrália sorsa döntés előtt áll. A világ nyilvánosságának érdeklődése most a burmai-indiai s az ausztráliai-újzealandi frontszakaszokra összpontosul, miután Jáva elfoglalásával összeroppant a második számú angol-amerikai védővonal is a keletázsiai térségben.

Rangun bevételével a japánok két jelentős hadászati előnyhöz jutottak. Az első a burmai út elzárása. A burmai úton eddig havonta rendszertől 30.000 tonna hadianyagot szállítottak Csangkaiseknek, ezt a hadianyagot Rangun kikötőjében rakták partra. A második előny az, hogy a szárazföldi és tengeri hadműveletekhez egyaránt fontos India ellen irányuló támadás kiinduló állásokat nyert.

India hathatós védeleme, amely London számára mind sürgősebb kérdés lesz, különös súlyt nyer azáltal, hogy a briteket ma már érzékenyen érinti a nagy ember- és hadianyagvesztés, amelyet az eddigi keletázsiai harcok folytán elszenvedtek. Ez a veszteség — mint köztudomású — kb. 100.000 halott, 210.000 hadifogoly, 1600 repülőgép, 2100 löveg,

190.000 géppuska és puska, 28.000 páncél-, teher- és vasúti kocsi. — Ez mind olyan hadianyag, amelyet Wavel tábornok a tervezett indiai arcvonal kiépítésénél annál nehezebben tud pótolni, mivel — mint ismeretes — Indiában nincs fegyverkezési ipar.

A keletázsiai arcvonal középső szakaszán a japánok a tisztogató munkák során Szumatra északi felét is megszállították az ellenségétől. — Uj-Guineában, melynek teljes megszállása már csak rövid idő kérdése, a japánok megerősített partraszállított csapataikat s ezzel a veszélyes oldalfenyegetést elhárították úgy, — hogy Észak-Ausztrália valamennyi katonailag fontos támaszpontja a kezükbe kerül.

Ausztrália teljes vasúti hálózata csak 43.000 km. Ez az ötödik földrész olyan nagy, mint az Egyesült Államok, viszont csak 2,5 millió a 14—65 életév közötti férfi lakosságának száma. E földrész gyakorlatilag nem védhető olyan katonai hatalommal szemben, mint amilyen Japán. Az is nagyon kétséges, vajjon az Egyesült Államoknak sikerül-e a 7000 km-es tengeri út óriási távolságán keresztül Ausztráliát jelentősen megsegíteni, — míg a japánok csak alig néhány száz km-re vannak Ausztráliától.

Ausztrália felé tart az inváziós japán flotta

Zürich, március 17. (Sud. Tud.) Melbourneból érkező jelentések szerint hivatalos helyről közölték, hogy hétfőn este az ausztráliai partvidékről közölték, hogy hétfőn este az ausztráliai partvidékről észrevették azt a nagy japán inváziós flottát, — amely a Jáva elleni hadjáratot végrehajtotta. Az ausztráliai légi haderő repülőgépei azonnal megkezdtek a támadást a japán hajóraj ellen és azóta szüntelenül harcban állanak. Jelentik továbbá, hogy az Uj-Guineában japán japán kézben lévő támaszpontokra igen tekintélyes számú japán repülő érkezett.

Milánó, március 17. (OFI.) A „Corriere della Sera” sanghaji jelentése szerint a japán hajórajt, amelyet március 14-én, szombaton a Buka szigethez közel, a Salamon-szigetek északi részén jeleztek, március 16-án a Chesterfield-szigetek északi részén látták felbukkanni. A több egységből álló raj, amely Uj-Kaledónia felé tart, 500 km-nyire volt e szigettől és 900 km-nyire Ausztrália keleti partjaitól. Úgy látszik, hogy a hajórajhoz egy nagy repülőgépanyahajó is tartozik. A „Corriere della Sera” sanghaji tudósítója szerint a japánok előrenyomulása Uj-Guineában gyors ütemben folyik Port

Moresby irányába. A La Salamaraból jövő japánok Port Moresby közelébe érkeztek és áttörték az ellenséges vonalakat. (MTI)

Bern, március 17. (Stein.) Melbournei angol forrásból származó távirat szerint cirkálókból, repülőgépanyahajókból és mintegy 60—70 torpedónaszárból álló japán hajóraj tart Ausztrália nyugati partjai felé a nyilvánvaló szándékkal, hogy támadást intézzen a szárazföld ellen.

Jelentős japán légi erő is érkezett egyúttal az újzealandi támaszpontokra, ami valószínűvé teszi, hogy a tengeri hadműveleteket és az esetleges partraszállási kísérleteket erős légitámadással kívánják támogatni. (MTI)

Durban bombázták

Gené, március 17. A londoni sajtó spanyol nyelvű jelentése szerint a japánok nagyszabású légitámadást intéztek Észak-Ausztrália ellen. A légitámadás fő célpontja Durban városa volt.

A japán repülők számos kisebb és nagyobb ürmérétű bombát dobtak le. A támadásnak sok halott és sebesült áldozata volt és a bombák jelentékeny anyagi kárt okoztak.

Stockholm, március 17. (Német TL.) Mint a newyorki rádió az Uj-Guinea szigetén folyó harcokkal kapcsolatban jelentette, a japán csapatok egyre tovább egyengetik útjukat az öserdőkön keresztül, hogy Port Moresbyt elérjék.

Előnyomulás Szumatrán

Tokió, március 17. (Német TL.) Mint a Tokio Aszahi Simbun jelenti, az Észak-Szumatrán harcoló japán csapatok, miután Laboehanroekoe közelében végrehajtott partraszállásuk óta több mint 130 kilométert nyomultak előre nyugati irányban, március 14-én 14 órakor elfoglalták

81.000 tonnát süllyesztettek el a japánok az indiai partokon

Tokió, március 17. (Német TL.) A császári főhadiszállás 15 óra 15 perckor bejelentette, hogy az indiai és burmai partok mentén működő japán tengeralattjárók súlyos csapásokat mértek az ellenséges hajózsárra: március 16-ig több mint 81.000 tonnányi ellenséges hajóteret süllyesztettek el.

A Colombo körüli vizeken tízenegy ellenséges hajót, köztük két fellegyverett kereskedelmi hajót összesen 6500 tonna ürtartalommal és két tartályhajót összesen 20.000 tonna tartalommal süllyesztettek el; három fellegyverett kereskedelmi hajót összesen 24.000 tonna ürtartalommal és

Összeomlottak a bolsevista támadások a kercsi félszigeten

Berlin, március 17. A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német TL-nak:

A véderő főparancsnoksága közli:

A Kercsi-félszigeten a német-román állások elől összeomlottak az ellenség megismételt támadásai. 33 ellenséges páncélos sikertelen megsemmisítési kísérlet után a földön 70 ellenséges gépet semmisítettek meg. Négy német gép nem tért vissza. Észak-Afrikában a német és olasz felderítő kötelékek ellenséges erőket vetettek vissza, sok foglyot ejtettek és zsákmányoltak, illetőleg megsemmisítettek 11 löveget. Március 14-én Ganger altiszt, aki egy légvédelmi tüzérezredben teljesített szolgálatot, közvetlen közelről megsemmisített kilenc támadó szovjet páncélos. (MTI)

a hadászatiilag fontos Baligé városát, amely a Toba-to déli partjánál fekszik. A japán csapatok előrenyomulásuk során néhány száz emberből álló ellenséges osztagba ütköztek, melyeket könnyű páncélosok támogat-

A Koetaradjaból a part mentén délkeleti irányban előrenyomuló japán csapatok március 13-án elfoglalták a sziget északkeleti partján fekvő Sigi helységét.

Mint most ismeretessé vált, a Szumatra északnyugati csúcsa közelében fekvő We szigetén ejtett japán zsákmány között sok benzintartály, tiz szénraktár, hét nehéz löveg és egy hajójavítóműhely is van. (MTI)

Mac Arthur védi Ausztráliát

Stockholm, március 17. (Német TL.) Az „Associated Press” jelentése szerint Mac Arthur tábornok, aki eddig a Luzon-szigeten harcoló amerikai erők parancsnoka volt, Ausztráliába érkezett, hogy átvegye az Egyesült Államok haderejének a főparancsnokságát. Ezt a kinevezést az ausztráliai kormány kérte. (MTI)

egy 7000 tonnás tartályhajót Medras közelében pusztítottak el, végül két fellegyverett kereskedelmi hajót összesen 19.000 tonna ürtartalommal és egy 5000 tonnás teherhajót pedig Rangun közelében küldtek a tenger fenekére. (MTI)

Buenos Ayres, március 17. (Stein.) Egy 5785 tonnás uruguay-i hajó, amely angol, amerikai szolgálatban állt a Haiti szigetek magasságában elsüllyedt. (MTI)

Washington, március 17. (Bud. Tud.) Hivatalosan jelentik, hogy egy chilei tehergőzös Amerika Atlanti-óceáni partja mentén torpedózás következtében elsüllyedt. Ez az első chilei hajó, amelyet a háború kitörése óta elsüllyesztettek.

hajtottak végre. Erős német harci és vadászrepülőgépkötelékek egymást követő hullámokban támadásra készszerű és támadó ellenséges csapatokat ugrasztottak szét, katonasággal megrakott helységeket gyújtottak fel és az ellenség utánpótlási útjait szakították meg. A német gépek légiharcokban és a földön 70 ellenséges gépet semmisítettek meg. Négy német gép nem tért vissza.

Észak-Afrikában a német és olasz felderítő kötelékek ellenséges erőket vetettek vissza, sok foglyot ejtettek és zsákmányoltak, illetőleg megsemmisítettek 11 löveget.

Március 14-én Ganger altiszt, aki egy légvédelmi tüzérezredben teljesített szolgálatot, közvetlen közelről megsemmisített kilenc támadó szovjet páncélos. (MTI)

17.
Iga-
y az ál-
ási árának
esetén egy
fizetni ké-
két évvel
szertartozt
Igazolandó
al igénylő
okkantsdica
érdekelte-
a fentebb
tő fi-
ros
atósága
Apróhi-
ések
ALK
GAZOLVANYOS
sogásra felve-
tostunk. Jelen
hivatalban.
KZIO kézilány
díjazá-
oldszint
247
et kere-
en vagy
re a ki-
IN
Erdőkezés:
u. 68. 245
lesbe kiad-
227
246
aki 3-5
a kiadó-
231
t keres-
kiadóban.
233
lett lévő
lakásomat
oldszint
232
Piac-u. 34.
226
ZER
Miklós-u.
176
sző-
adabot,
rőgépet,
at. Csapó
ra jövek.
234
IRODÁK
zalmasan nyo-
ca 21. Tele-
in: 23-78.
3005
elő, magán-
u. 3. Tele-
218
s-u. 8., ke-
lett vállal
124
E
Miklós-utca
190
erlen javítom
III. út. 54
ormátus Lep-
szerkesztő és
omatott Nagy
e körforgó-
el út 49. sz.

FERENC JÓZSEF KESERUVIZ

Az olasz hivatalos jeiéntés

Róma, március 17. (Stefani.) Az olasz főhadiszállás 634. sz. közleménye:
Mechilától délkeletre olasz és német gépesített páncélos erők rajtatűtéssel súlyosan megverték ellenséges osztagokat, négy ágyút zsákmányoltak megfelelő löszerezrel, továbbá vontató gépkocsikat, több tucat foglyot ejtettek és két üteget, valamint két páncélgépkocsit elpusztítottak. A német legkövetkező megtámadták az Ain el Gazala környékén előrehaladó ellenséges hadoszlopokat, valamint Tobruk kikötőberendezéseit. A légiharcok során három Curtiss-repülőgépet talált következtében lezuhant. A Bengházi ellen intézett ellenséges légitámadás folyamán a légvédelmi ütegek egy bombavetőgépet lelőttek. Angol repülőgépek bombákat dobtak le a siracuzai Augusta vidékre. (MTL.)

Angol gépek bombázták Milas török várost

Ankara, március 17. (TP) Az Égei tengerpart déli részén fekvő Milas török város ellen intézett bombatámadással kapcsolatban jelentik, hogy a támadás március 15-én 1 óra 5 perckor kezdődött. Az áldozatok száma nem oly nagy, mint ahogyan azt eleinte gondolták, számos ház omlott össze.

A török kormány vizsgálatot rendelt el a repülőgépek nemzetiségének megállapítására. Ennek megtörténte után diplomáciai lépések várhatók. Az ügy jelenlegi állása szerint Cyprus szigetéről startoló angol gépek hajtották végre az északi támadást abban a hiszemben, hogy Rhodos vagy az olasz Dodekanes valamelyik szigete feletti járnak.

Berlin, március 17. Iletékes német helyről közlik: Berlini politikai körökben azzal a hivatalos török jelentéssel kapcsolatban, amely szerint ismeretlen repülőgépek bombákat dobtak le egy török városra, megjegyzik, nem kételkednek abban, hogy a bombák angol eredetűek. (MTL.)

A Baross Szövetség közgyűlése

Budapest március 17. A Baross Szövetség kedden este tartotta 23. évi rendes közgyűlését a Múzeum-utcai Baross-palotában. A közgyűlésen nagyszámú jelentek meg a vidéki szervezetek kiküldöttei is.

Ilovszky János országos elnök megnyitó beszédében vázolta a Baross Szövetség hatalmas arányú fejlődését és bejelentette, hogy ebben az esztendőben a szövetségi munka elsősorban az áruellátás biztosítására irányul. Hangoztatta, hogy a Baross Szövetségnek, amelynek ma már 44.000 tagja van, meg kell kapnia az őt megillető helyet és szerepet.

Ezután dr. Domokos László központi igazgató betervezte évi jelentését, amelyben rámutatott a szövetség végzett munkájára és jövő terveire és megemlékezett az országos elnök 10 éves elnöki jubileumáról. Ilovszky Jánost hosszasan és melegen ünnepelte a közgyűlés és elhatározta, hogy Ilovszky János érdemeit márványtábla elhelyezésével örökíti meg a székházban.

A Baross Szövetség közgyűlésének ünnepi záróülése csütörtökön este hét órakor lesz.

A Hegyhátsági és Szőlőgazdák Országos Szövetsége március 27-én Budapesten évi rendes közgyűlést tart.

A tábornokok vallottak a riomi perben

Rioma, március 17. (OFI.) A keddi tárgyaláson azokat a tábornokokat hallgatták ki, akik a hadműveletek során hadseregpáncsokok voltak.

Besson tábornok, a harmadik hadseregcsoport parancsnoka részletesen ismertette az Ardennek, az Alpok és a Jura-vidék hadseregeinek szervezési viszonyát. A csapatok létszáma távolról sem volt kielégítő — mondotta. — 1940 májusában csak 115 hadosztály áll rendelkezésre és ezek közül is 24 Észak-Afrikában és Közéleleten volt. Már régebben be kellett volna vezetni a háromévi katonai szolgálatot. A tartalékosok nem váltak be — mondotta —, a tényleges szolgálatot teljesítőik kereteiben hiányok mutatkoztak s az egyévi kiképzési idő sem volt elegendő.

Az elnök több kérdést intézett Besson tábornokhoz. Besson kijelentette, hogy a hadianyagmenyiség és a csapatok kiképzése nem felelt meg a háborús idők hővetelményének.

Ezután Daladier intézett több kérdést a tanúhoz, majd Blanchard tábornokot hallgatták ki. Blanchard tábornok a Flandriában és Dunkerquenél harcolt első hadseregcsoport parancsnoka volt. A tanuvallosok hangsúlyozták, hogy a hadsereg nem kapott utánpótlást és a csapatok gyakorlati kiképzése fogyatékos volt. A Flandriai hadsereget különösen az akadályozta a hadműveleteiben, hogy a német légierő óriási fölényben volt a francia légierővel szemben. Nagy volt a hiány a léghátrítás terén is. (MTL.)

Aggodalmak Törökországban a Szovjet iráni térhódítása miatt

Adana, március 17. (Német TI) Beavatóit helyről közlik, hogy a szovjetsapatok az Urmia-tóhoz tartó előrenyomulásuk során délnyugati irányban a török határ mentén haladtak előre és már megérkeztek Mosszul vidékére. Ugyanebból a forrásból közlik, hogy a Szovjet meg akarja szállni Irán egész nyugati részét. (MTI)

Berlin, március 17. A német TI diplomáciai levelezője a következőket írja: Törökországban, mint Irán közvetlen szomszédjában is egyre erősebb lesznek azok a hangok, amelyek bizonyos aggodalmat árulnak el a Szovjetnek a szomszédos országban történt előnyomulása folytán előállt helyzet felett.

A Tan e. újság szerint a Szovjetnek mindenekelőtt Aszerbejdzsanban folytatott bolsevizáló tevékenysége ellentétben áll a demokráta alapelvekkel és a lap azt hiszi, hogy Anglia bizonyos gyöngöcségre lehet következtetni, amint az iráni szovjetüzelmekekkel szemben nem mer fellépni.

Egy másik lap a szomszédos ország-

ban uralkodó bizonytalan állapotok, az éhínség és felkelőmozgalmak okát az angol-szovjet megszállásban keresi. A török fővárosban „nem valami örvendésnek” tartják azt a tényt, hogy a szovjetoroszok Iránnak Törökországgal határos területén kezdik magukat beékelni és erődöveket létesítenek, melyek lehetővé tezik a szovjet hadsereg számára, hogy ellenőrzés alatt tartsa Törökország keleti határát, mivel

ezek az intézkedések Törökország keleti részének a Szovjet szövetség által történt átkarolásával egyértelműek.

A beérkezett értesülésekből kitűnik, hogy az iráni angol megszálló hatóságok Londonból utasították, hogy a Szovjet üzemeltetést ellentmondás nélkül szemléljék és készüljenek a brit megszálló csapatok kivonására. Mással azért Anglia évtizedes hatalompolitikai harcot vívott Oroszországgal, most kénytelen átengedni a bolsevistáknak ellenszolgáltatásul azért a segítségért, amelyet a bolsevistáktól a keleti csatátereken vár. (MTI)

A hindu nemzetiek éles válasza Rooseveltnak

Bangkok, március 17. (NST) A Thaiföldön tartózkodó Hindu Nemzeti Tanács hétfőn este a bangkoki rádióban a hindu nép nevében élel utasító választ adott Rooseveltnak elnököknek.

— A háború kitörése óta — mondja a hindu nemzeti tanács nyilatkozata — a hinduk belátták, hogy az Egyesült Államok és mindenekelőtt Rooseveltnak a brit imperializmus oldalán állnak, mert az Egyesült Államok Nagybritannia törvényes utódainak tekintik magukat és Rooseveltnak akarja örökölni a brit birodalom zsákmányát. India egyszersmindenkorra felismerle, hogy Rooseveltnem a szabadság bajnoka, akinek kiadja magát, hanem gátlás nélküli üzletember és bankár. Rooseveltnak igazi szándékait Indiával szemben világosan bebizonyította az a terv, hogy amerikai gazdasági bizottságot akarnak Indiába küldeni, hogy az országot még jobban kiszákmányolják, mint eddig.

Róma, március 17. A „Popolo di Roma” szaióni jelentése szerint az indiai mohamedánok végrehajtóbizottsága úgy határozott, hogy szembeszáll minden olyan javaslatlall amely egysége államot tervez Indiában. All ez az elutasító magatartás különösen a ma, kedden összeülő vardi hindu értekezlet esetleges indítványaira. Az indiai mohamedánok azért nem fogadják el az egységes indiai államszervezetet a dominiumi alkotmány alapján, mert ez hindu

kormányt jelentene s a mohamedánokat örökre kisebbségre kárhoztatná.

Ugyanakkor értekezletet tartott néhány hindu személyiség Sir Toy Rehadasu Sapru elnökletével s határozatot fogadott el, amelyben kifejezi „mélyeséges elégedetlenségét a miniszteri, hogy a valóságban még minden hatalom az angolok kezében van Indiában.”

Bangkok, március 17. (Német TI) A pándiai rádió jelentése szerint a pándiai kongresszus igen sok vezetője, köztük Pandit Nehru is, március 15-é és 16-á folyamán Wardhába, Mahatma Gandhi székelyére érkezett. Nehru Mahatma Gandhival és Maulana Azaddal, a kongresszus elnökével már hosszabb megbeszélést folytatott.

Sir Stafford Crippsnak a közeljövőben behövektező látogatására való tekintettel különleges jelentőséget tulajdonítanak a Wardhában folyó tárgyalásoknak. (MTI)

Cabona Görögországnak. Genéből jelentik: (Német TI) A Nemzetközi Vöröskereszt közli, hogy március 13-án egy 7.000 tonnás gabonával megrakott svéd hajó indul Haifából Pircusz felé. Németország és Olaszország képviselői biztosítékot nyújtottak, hogy a gabonát kizárólag a szülőföldjéről polgári lakosságnak juttatják és a nemzetközi bizottság küldötteinek közreműködésével Athénben kiosztják. (MTI)

BEHAJTANI TILOS

AZ APOLLOBA

Az első magyar sláger burleszk:
Bilicsi Tivadar, Simor Erzsi, Latabár Kálmán, Vaszary Piroška a főszereplők.

Minisztertanács és pártközi értekezlet

Budapest, március 17. A kormány tagjai kedden délután Kállay Miklós miniszterelnök elnöklésével minisztertanácsra ültek össze, amelyen az esti órákban ért véget.

Ma délután tízenként órák a képviselőház egyik bizottsági termében. Tasnádi Nagy András házelnök elnökletével pártközi konferencia ült össze. A konferencián az egyes parlamenti pártok képviselői megbeszéltek, hogy a képviselőház csütörtöki ülésén Kállay Miklós miniszterelnök bemutatkozása után milyen rend szerint szólnak fel az egyes pártok szószólói. A pártközi konferencia egy óra előtt néhány perccel ért véget.

Egyébként ma délután ülést tartott a mentelmi bizottság is. Számos ügyet tárgyaltak s a jelentést legközelebb terjesztik a Ház elé.

Még ez történt ....

Egy newyorki diszvacserán az angol hírszolgálat szerint Haifafax lord brit nagykövete felszólalásában hangzott, hogy a szövetségesek már eddig is sokat veszítettek, de el kell készülni arra, hogy még többet veszítsenek. Litvinov szovjet nagykövete ugyan ezen a vacsorán követelte, hogy a szövetségesek csökevényben vegyenek részt a háborúban.

Az egész szerb nemzet osztatlan részvétele mellett hétfőn temették el Dragoljub Petrics nacionalista érzelmű szenátort. A kommunisták már több ízben megfenyegették a bolgrádi álláspont mellett rendőrelőnök kitartó szenátort, míg néhány nappal ezelőtt meggyilkolták.

A bukaresti rendőrség letartóztatta Michalechet, a nemzetgazdasági miniszterium ellenőrt és egy magántisztviselőt, mivel 10.000 lejt zsaroltak ki egy tüllakereskedőtől azért, hogy árdragítás miatt internálással fenyegeték meg.

A kedre virradó éjszaka 2 óra 25 perckor földrengés volt érezhető Bukarestben. A rengés középpontja 160 km-re volt keletrre.

Singapore eleste után Malaja számára polgári közigazgatási szervezetek meg. A legfőbb vezetés a singaporei győző, Jamasita altábornagy kezében van.

Boyruthi jelentés szerint Szíria-Tripolis és Paleztina-Haifa között mintegy 240 km. hosszúságú rendszeres nyomtávú vasútvonal készült el. Ez a vasútvonal összeköttetést teremt Törökország és Afrika között. Az új vasútvonal építését angol, ausztráliai és délafrikai műszaki csapatok végezték.

Rio de Janeiróból közlik, hogy az Egyesült Államok 220 millió dollár hitelt nyújtanak Braziliának feizserelésre és a kaucsuktermelés kifejlesztésére.

Cusztáv Adol svéd herceg a finn harcokért Mannerheim tábornagnak átnyújtotta a legmagasabb svéd kitüntetést.

Pavolini olasz népvédeleghi miniszter és Göbbels német birodalmi propagandáugi miniszter kedden beható tanácskozásokat folytattak miniszteriumaik különféle ügyeiről.

KELET ÉS NYUGAT

A Tiszántúl minapi számában dr. Sarkadi Nagy János cikket írt Kelet vagy Nyugat címmel. Bárha egyes tételeinek felfejtésében nem is értünk egyet vele, jól esett olvasni. Németh László Cseresznyése és Karácsony Sándor filozófiája körül még zajlanak a viták. Mennyivel más ez a cikk! Az előbbieket tervszerűen a mélymagyarság kimagasló egyéniségeit rangelik a sarba, hogy ezzel is rombolják a közvéleményt. Nem új dolog ez nálunk. Ezt tették egykor Adyval, Szabó Dezsővel és Möriz Zsigmonddal. Most az újakon van a sor. Sarkadi Nagy cikkének minden során érzik, hogy valóban „fajunk feltéséből és fajunk javát szolgáló akarásból származik”.

Azonban nem érthetünk egyet a cikk írójával, midőn azt mondja, hogy akik keleti örökségüket akarják felszínre hozni, „olyat állítanak és bizonygatnak, amit soha senki kétségbe nem vont”. Igaz: Beöthy Zsolt volgai lovasa és különböző „turáni társaságok” fantazmagóriái ázsiai származásunkat eléggé belepótlák már a köztudat felszínére. De mélyebben, a lelkünkben sohasem éreztük ennek a kinyilvánulását. — Nézzük csak a zenét, ahol a legszembevetőbb a helyzet. „Művelt” nagyközönségünk, ha ázsiai eredetű, pentatón skálájú zenéket hallja, rémülten menekül vissza Murgács és Tegze-Gerber zenei ponyvájához.

Az író fájlatja, hogy „sem igazi nyugatiak nem vagyunk még, sem igazi keletiek nem vagyunk már. „Bizony, igaz, hogy nem vagyunk már igazi keletiek. De éppen ezt kell sajnálnunk s nem azt, hogy igazi nyugatiak nem vagyunk még. De hála Istennek, nem leszünk soha, amíg egyetlen igazán magyar művésznünk lesz. Mert az igazán nagy magyar zsenik tarulhattak, tapasztalatokat szerzhettek ugyan a Nyugattól, de alkotni, saját lelküket a világra vetíteni, csakis egy ösztönükben élő Kelet stílusában tudták. Szellemi nagyjaink kivétel nélkül meg tudták találni Kelet és Nyugat kibékítését. De nem a magyarság sajátos jegyeinek feladásáért, hanem éppen ellenkezőleg: a Nyugatot tették lényegében magyarrá. Így vált nálunk magyarrá például a reformáció.

Természetes, hogy a Nyugat vonzó és ható erejét nem tagadhatjuk le. Ez világos, hiszen mielőtt a magyarság áthaladt a Verekei-szoroson. — rögtön Janus-arcú kettőség szállott rá. Vérében még benne volt az ősi, Keletről magával hozott örökség megnyilatkozása; de ugyanakkor kívülről befelé a Nyugat is hatni kezd rá. S a magyar szellem sohasem zárkózott el a Nyugat kínesei elől. De nagyjaink mindig úgy jártak el, mint kalandozó őseik. Szellemileg felpredálltak egész Európát és meggazdagodva tértek haza. Mert ez a legfontosabb, hogy — hazatértek. Aki nem tudott megszabadulni a Nyugat büvkörétől, abban kevés volt a keleti örökség ellenálló ereje. Mert minden ezen fordul meg.

Híába várja Apácai Csere Jánost professzorság Hollandiában, mégis hazajött tanítónak Erdélybe. Kelet legyőzte benne Nyugatot. És a többiek is, akik szellemileg kalandoztak Nyugaton: Csokonai, Bessenyei, Katona József, Vörösmarty, Madách vagy Arany János, hatalmas európai műveltségük ellenére, az örök magyart, a népit (ami pedig kikköröng szerint is egy a keletivel) felejtik ki. Híába Bakonya Adynak Párizs. Ős K-jánál mégis Keletre száguld onnan. Mert ez a sajátosan magyar megnyilatkozás. Nem adja be a derekát a Nyugatnak, min az idézett bulgárok. A magyar igenis neki megy

minden nyugatinak, felfalja és megemészti: magyarrá teszi. Amit pedig rem tud felhasználni, nem tud beilleszteni saját életformájába, kiveti magából.

Ezért nem lehet azt mondani, hogy nyugati vagy kultúr, keleti vagy népi lelkiség. Mert ez annyit jelent magyarul: a nyugati művelt, a keleti tudatlan, barbár. — Pedig mennyivel műveltebb a „népi” Németh László, mint nyugati vagy „kultúr” ellenfelei. Az, hogy az erdélyi lelkiség tudatos, mondhatnánk öntudatos nemzeti, természetes. Erdélynek és a székelységnek történelmi szerepe magyarázza ezt. A székelek feladata a gyepek védelme volt. Öntudat, lelkiesség kellett ehhez. De Erdély különben is többnyire autonómiát élvezett a mi viharos századainkban s így ott a „nyugatosság”, az elidegenítés is kisebb arányú volt.

Lakáshivatal felállítása Debrecenben

Debrecen város polgármestere az alábbi hirdetményt tette köze:

A m. kir. Belügyminiszter Ur folyó évi március hó 6-án kelt 160—1942. B. M. számú rendeletével a lakások igénybevétele vonatkozó rendelkezések hatályát Debrecen sz. kir. városra is kiterjesztette. A m. kir. Belügyminiszter Ur fenti rendelete folytán a 6740—1941. M. E. számú rendeletnek az 590—1942. M. E. számú rendelet 12. paragrafusával módosított 6—16. paragrafaiban foglalt rendelkezéseket Debrecen sz. kir. városban is alkalmazni kell.

A m. kir. Belügyminiszter Ur fenti rendelkezése alapján közszolgálati alkalmazottak és olyan személyek lakás-szükségletének kielégítése céljából, kiknek az elhelyezése közérdekű, igénybevehetem: 1. a lakás céljára szolgáló, — vagy arra alkalmas bármely lakatlan vagy elhagyott lakást, vagy egyéb helyiséget; 2. annak a lakását, akinek Debrecenben több lakása van és foglalkozásának folytatása végett egynél több lakásra indokolt szüksége nincs; 3. a csupán nyári lakás céljára használt és rendszerint bérbeadás útján hasznosított olyan lakást, mely állandó lakásra is alkalmas; 4. azt a lakást, amelynek bérlete vagy egyéb jogcímen fennálló használatát felmondás következtében vagy más okból megszüntik; 5. a nagy lakásnak azt a részét, amely önálló lakás céljára is alkalmas.

A fentiek alapján felhívom mindazokat, akiknek a tulajdonában vagy kezelésében üres vagy elhagyott lakás van: akinek Debrecen sz. kir. város területén több lakása van; akinek oly nagy lakása van, melynek egy része önálló lakás

Morfium és kokain a koporsóban, szemfedő alatt

Tettenérték a fehérméreggel úzerkedő árusokat

Debrecen, március 17.

A debreceni rendőrség is nagy eréllyel és szigorral üldözi a kábítószerekkel úzerkedő árusokat. Ezek a lelkiismeretlen emberek számontartják azokat a beteg embereket, akik rákaptak a morfiumra, kokainra és egyéb kábítószerekre, titokban felkeresik őket és ajánlatot tesznek. — hogy szállítsanak a fehérméregből. A beteg emberek minden álcózatra képesek, hogy szenvedélyüket kielégíthessék és drága áron vásárolják a tiltott árut.

Debrecenben is számos morfinista és kokainista van, akiket a rendőrség

Kelet vagy Nyugat? — sürgetheti végre valaki a választást és a választ. A felelet csak ez: Kelet és Nyugat. A mi sorsunkat nem szabad másként nézni, mint egy Keletről Nyugatra szakadt népet. Hiszen most is határterületen élünk. De éppen ez mutatja egyben számunkra a ki-egyenlítő megoldást. Ma a Nyugat, vagy mondjuk a nyugati államok vonzása nagyon erős. Ha „még közelebb húzódnak a nyugateurópai lelki-séghez”, félős, hogy felszívódnak, mint a bulgárok. Ezért kell edzeni bennünk a keleti vagy népi sajátosságokat, mert csak olyan mértékben maradhatunk szellemileg, gazdaságilag, politikailag önállóak, amennyiben különbözünk a nyugati népekétől. Így nem tud magába elvasztani semmi. Mi pedig magyar öntudatunkban megerősödjék ki tudjuk bekíteni magunkban Kelet és Nyugat harcát mélymagyarságunk elvesztése nélkül.

BALOGH LASZLÓ.

MAUTHNER-MAG mindig megbízható!

is, akit még nem ismerhettek az ügy-nökök. A közelben meg több detektív és rendőr rejtőzött el. Este nyolc óra tájban portosan megjelent a kapu alatt a két ügynök, kezükben az árukkal és megjelent a vető is, ak átvette az árut és fizetett. Ekkor

a rejtékhelyről előugrott a detektív, aki mindennek tanuja volt, sipolt, mire elősiettek a közelben levő detektívek és rendőrök is és elfogták a két kábítószergyűnőket.

Előállították őket a rendőrségre és kiderült, hogy veszedelmes ügynök került rendőrkézre. Az egyik Nagy Ferenc debreceni, Barcaság utca 43 szám alatti lakos; régebben eszma-diasegéd volt, de újabban csak üzerekedett tüzkövel, ezeréssel és morfiummal, kokainnal is.

A másik őrizetbe vett férfi Eszenyi Sándor, aki tulajdonképpen az egyik temetkezési vállalkozó alkal mazottja volt, mint gyásztestőr, de üres óráiban a kábítószerekkel úzerkedett. Amíg a kihallgatás tartott, a rendőrség a két elfogott ember lakásán házkutatást tartott, ami meglepő eredménnyel járt. Lakásukon nagymennyiségű morfiumot és kokaint találtak kis és nagy üvegekben, — sőt Eszenyi — anélkül, hogy a gazdája tudta volna —

a temetkezési vállalkozó raktárában is rejtett el morfiumot és kokaint. A koporsókban, szemfedő alatt, halotti lepelbe eldugva is találtak kábítószert.

Kiderült, hogy egy budapesti nagyárus debreceni és környéki elosztó bizománya volt a két elfogott árus. A debreceni rendőrség értesítette a budapesti főkapitányság kábítószerekkel foglalkozó csoportját is és rövidesen a fővárosban és vidéken is több őrizetbevétel várható. Nemzetközi egyezmény is szabályozza a kábítószerekkel való úzerkedés üldözését és így, ha a nyomok külföldre is elvezetnek, akkor a külföldi hatóságokat is tájékoztatják az eddigi eredményről és adatokról.

Nagy Sándort és Eszenyi őrizetbe vette a rendőrség és javaslatot terjeszt későbbi internálásukra is.

Nagy Sándor és Eszenyi árneveket is használt az úzerkedés során. A további nyomozás még érdekes eredményeket sejtet.

— A debreceni táblához fellebbezett a férjgyilkosságra felbújtó asszony. Hirt adtunk már arról a bestialis gyilkosságról, amelyet a múlt héten Oroszkomoróc községben Szemács László 29 éves szövetkezeti boltvezető a vele belső viszonyt folytatott asszony férjén, Szelmenczky Mihály gazdán az országúton elkövetett. A felbújtó asszony a letartóztató végzés ellen fölfolyamodással élt, az ungvári törvényszék vádpanácsa azonban az esetleg halálbüntetéssel járó vád következtében elutasította. — Szelmenczky védője az elutasító határozatot a debreceni ítélőtábla tanácsához fellebbezte meg.

HUNGARIA filmszínház
MAR CSAK MA ÉS HOLNAP
GOLL BEA
tüneményes filmje: a
Haláltánc
Működés: d. u. 5, 7, 9-kor!
HIRADÓ!!!

„A parasztelel mélységéből az értelmiségi napfényes magasságba”

Gulyás István önéletrajza a Kelet Népeben

Debrecen, március 17.

A „Kelet Nép”-nek új száma fekszik előtünk. Igazi debreceni szám. Vezető helyén Juhász Géza, a finom tollú esztétikus tanulmányát olvashatjuk. — Nagyszerű rádióelőadás-sorozatának első része, amelyet „A magyar irodalom regénye” címmel kezdett meg. Gulyás Pál, a kifűnő debreceni költő mélytávtú- verssel szerepel a számban. Lükő Gábor, a Déli-múzeum fiatal és tehetséges öre feltűnő keltő kritikai írással. De az új szám nagy szenzációja: néhai dr. Gulyás István önéletrajza, szintén debreceni vonatkozású.

A maga egyszerűségében is érdekes és izgalmas olvasmány Gulyás István írása. Az élet lüktet megrázó soraiban, Móricz Zsigmond, a szerkesztő, néhány meleg sorral vezeti be a Kelet Népe új számában:

„Dr. Gulyás István talán az egyetlen kedves tanárom volt, írja. Abban egy, hogy 1893 óta, mikor a debreceni III. gimnáziumban osztályfőnököm volt, anynyira szeretetbe veti, hogy haláláig megtartotta velem a barátságot. Fia, Gulyás Pál, a költő megmutatta tavaly meghalt édesapjának önéletrajzi jegyzetét s felhatalmazott, hogy az alábbi részt közöljem... Ez a rész s az egész írás végtelenül jellemző: tisztán megmutatja, hogy abban az elmúlt társadalmi korban, milyen csodáknak kellett kőbejönni, hogy egy lélekburorék a parasztelel mélységéből az értelmiségi napfényes magasságba emelkedhessen. Még sokat fogunk foglalkozni ezzel az írással...”

Dinyecsősből főiskolás

Megírtuk legutóbb, hogy Móricz Zsigmond, aki mint ismeretes, hetek óta itt időzik Debrecenben, szombaton előadást tart a Déli-múzeumban arról, hogyan emelkedhetik fel a nép gyermeke a kultúra révén a magasabb társadalmi rétegekbe. És azt is közöltük, hogy előadását éppen Gulyás István önéletrajzának adataival szemlélte. Gulyás István 1867-ben született a szabolcsmegyei, Tiszadob községben. Szülei református negyedtelkes földművesek voltak. Nagyszülei még féltelkesek voltak s mivel neki még három testvére volt, ilyen öröklés mellett már csak két hold jutott volna rá. „Ez valóban a „sanvarú sors”, — írja Móricz, — ebből kellett kiszabadulnia”.

De kicsoda keserves út volt ez! Itt van előtünk ennek az izgalmas olvasmányának néhány megkapó és megrázképtető fejezete. Látjuk, hogyan vereszi fel magát ez a főrekvő és tehetséges gyermek a főlegeltetés és dnyevőzés mellől. A gimnáziumig, majd a főiskoláig.

— Eleget emlegetjük — mondotta egy minapi beszélgetés során Móricz Zsigmond —, hogy a kollégiumok frissítik fel a magyar középosztályt. De arról keveset beszélünk, hogyan lehet bekerülnie a szegényember gyermekének magába a Kollégiumba. Itt van a Gulyás István esete. Micsoda ára volt annak, hogy ez a szegény parasztyerek végre tízenöt éves korában magánúton letehesse a vizsgát a gimnázium első osztályából, azután sorra a többiből, egészen a negyedikig. Mindenütt jeles eredményvel. Tessék csak elolvasni...

Az „áttörhetetlen közeg”

Valóban azt így emondani bajos lenne, milyen ára volt a kis Gulyás István főlemelkedésének. Azt csakugyan el kell olvasni. Ugy, ahogyan ő mindezt nyílt őszinteséggel megírta önéletrajzában...

Gulyás István végül is a sárospataki kollégiumban köt ki. Tehát ott, ahonnan az utóbbi években lelkes tanárok kezdeményezésére a népi tehetség-

kutatás munkája elindult. De éppen mostanában mutatott rá a Protestáns Tanügyi Szemle — igen helyesen —, hogy ez a tehetségválogató munka eddigi formájában mennyire elégtelen. Hogy a bajon csak egy egyetemes és intézményes megoldás segíthet. Csak akkor menthetünk meg minden magyar tehetséget, ha a legszűkebb rétegek előtt felnyitjuk a magasabb képzés sörpóit. Addig ezerszámra kallódnak el

Kell-e hát cselédtanfolyam?

Nyitott ajtó döngöttek ugyan — úgy tudom —, mert a debreceni Mansz már kinyitotta előtte. Nagyrabecsüléssel és meleg testvéri érzéssel köszöntöm a debreceni Mansz lelkes, jövőbe látó vezetőjét azért, mert a szolgálat főni tanítja.

Nádudvar község nyugalmazott főjegyzőjét nem kicsinylem le az enyémtől eltérő véleményéért, mert feltűt aggodás-sugárzik át tiszteletreméltó elgondolásán. Engedje meg azonban nekem az én kedves kártársam (én szintén egész életet töltöttem Kisújszállás város főjegyzői székében, népem szolgálatában), ha eltér tapasztalatra alapított véleményem az övétől. Áldott munkát végez az, ki a népet neveli, tanítja, mert a tudás és ismeret keretei kell, hogy határt szabjanak a múlt és jövő között. A múlt szűk volt, van hát a perspektíván mit tágitani.

Aki kételkednek állításon helytálló voltában, menjen el egy szegény munkavagy cselédember asztalához s nézze meg, mi megy ott. Elszomorító egyhangúság és sok tekintetben nem helyes életrend. Nem azért, mintha az adottság jobbra nem volna meg, hanem azért, mert nincs aki kihasználja.

En mindig elszomorodok, ha ezt látom mert mi etekintetben se tanulunk más nemzelektől. Való, hogy egy darab szalonnát egy karéj kenyérről könnyebb a menyecskenek az asztalra tenni, mint a zöldségfélék százféle fajtajával változatosabbá tenni étrendjét. Mert ezért se felállni, se lehajlani nemigen kell. De ez így nem maradhat.

Rá kell a népet nevelni a helyes útra. Sok minden nincs — az igaz —, de sok minden lehet — az még igazabb. Az egy-

továbbra is a magyar értékek. S akik fölemelkedhetnek, azoknak olyan keserves utat kell megjárniok, mint Gulyás Istvánnak.

Am van ennél nagyobb baj is. Azok a kevesek, akiknek sikerül végre is áthatolniok — ahogy Móricz Zsigmond mondotta egyszer — az „áttörhetetlen közegben”, vagy mindenesetül áthasolniok az új társadalmi réteghez, amelybe bejutottak, vagy ha erre nem képesek, önmagukkal és új osztályukkal meghasonolva megintcsak elkallódnak.

Nyilván ezekre a kérdésekre mutat majd rá Móricz Zsigmond szombati előadása, amely elé nagy érdeklődéssel nézünk.

szerep leányt meg kell tanítani főzni, nemcsak előjövendő gazdaasszonya könnyebb-ségéért, hanem előjövendő ura és családja jobb voltáért. Mert ez elsősorban az ő érdeke és nem az asszonyé. Sok helyen megtanítják az arra hajlamos leányt főzni, de nem mindenütt. Már pedig az az asszonyon áll szegény helyen is, hogy miként él egy család, ha szegényen is, de rendesen, mert a család lelke és gondviselő szelleme az édesanya ott is.

Nem itt van a baj, hanem a mi egész életfelfogásunkban. Ez a világ külsőséges világ. A pimpózás, tunikázás, a könnyű élet után való törtetés éli itt dühöngő korát. A pávatollak száma numerál itt és nem a belső érték — és ha keblünkbe nyúlunk, kell hogy az érte való felelősségérzés borítja mindnyájunkat egyformán terheljen — mind fent, mind lent.

Nehéz lesz már ezen változtatni — jól tudom —, mert az épümos bódék mákony bódulata átjárta vérünket. De... kell... kell... ha élni akarunk. Vissza az egyszerűséghez, mert a jövő a belső értékeké kell hogy legyen s nem a salangos külső beteges kiütközéséi.

Mikor én a debreceni Mansz vezetőségének nemes, fenkölt elgondolásáért meleg lélekkel intek testvéri üdvözetlet, arra is kérem ezt az illusztris testületet, hogy tegye egymás mellé ezt a kettőt. Bontsa ki ezirányban is zászlaját és vezesse vissza a selyem rongyok vak imádatába belemerült s a foxtrottok bódulataiba fuladó népünket az egyszerűség nemes, tiszta útjára.

PÁPAI ISTVÁN
országgyűlési képviselő.

Magyar-svájci kulturkapcsolatok

Az *Ungarn* c. folyóirat márciusi számában *Dezsényi Béla* érdekes tanulmányt tett közre Magyarországról és Svájc történeti és szellemi érintkezéseiről.

A kalandozó magyaroktól kezdve napjainkig sokágú kapcsolatok keletkeztek a két ország között. Az *Árpádházi királyok Svájc iránti érdeklődését egész se-reg történeti emlékek bizonyítják. Svájci múzeumok, kolostorok és könyvtárak tele vannak a középkori nagy magyar királyok megőrkítésével. A reformáció korában valóságos zarándokjárás indul meg a Tiszántúlról Svájcba. Kalvin maga 1541 óta érdeklődött behatóan Magyarországról. Tanáinak győzelme 1550—53 között indult meg Magyarországon. *Dévai Biró Mátyás, Méltusz Juhász, Péter, Szenci Molnár Albert* és többen a reformáció magyar vezetői közül a legszorosabb kapcsolatban álltak a svájci egyetemekkel. A felvilágosodás ismét hatékonyabban*

fordította Svájc felé a magyar értelmiség figyelmét. *Három Teleki gróf: Sámuel, Adam és József* itt tanultak a híres természettudósok árnyékában. *Teleki Sámuel 26 mássa könyvvel távozott Bázalból*, ez lett marosvásárhelyi könyvtárának alapja. A svájci francia filozófusokat is látogatták magyar utazók. A magyar-svájci kulturérintkezések harmadik nagy hulláma a szabadságharcra érkezett meg. *Kossuthnak követe is volt Svájcban*. A szabadságharc után pedig több vezető magyar személyiség, így *Klapka György, Horváth Mihály, Szalay László, Puky Miklós* és mások találtak menedéket a szabad köztársaságban. Közülük nem egy Svájc szellemi életéhez is jelentékeny módon hozzájárult.

Petőfi legnagyobb francia fordítója, *Aniel* szintén svájci és genfi származású a magyar történelem legmegértőbbhangú francia tudósa, *Sayous* is. 1909-ben 120 főből álló protestáns küldöttség jelent meg a genfi reformációs emlékmű leleplezésén; ezen a magyar vendégeket *Claparède* professzor üdvözölte, akinek nevelési rendszere egyébként nagy hatással volt a magyar pedagógiára is. A világháború után a zürichi technikai főiskola és teológia, akárcsak a genfi és bázei kalvinista kollégium, több magyar ösztöndíjas helyet létesített. A magyar nemzet sosem hálálhatja meg eléggé azt a humánus fogadtatást, melyben a világháború után magyar gyermekek százeit részestette a svájci köztársaság.

Egy magánper ablakán át

tanulságos kiállítás nyílt a minap a magyar szellemi élet háború utáni évtizedeinek irodalompolitikai és kiadópolitikai műhelytitkaira. Családi ügyekhez nem szívesen nyúlunk. — Miklós Andor első feleségének tartásdíj-pöre azonban — személyi vonatkozásaitól eltekintve — már nem egy család, hanem a budapesti kiadópolitika erkölcsébe világít be. Miklós Andor, az Est-lapok és az Athenaeum-kiadóvállalat egykor felhatalmú ura, havi ezer pengő tartásdíjat fizetett elvált feleségének, s az ő halála után második felesége és a kiadóvállalat ugyancsak vállalta a havi ezret. Első pillanatra talán nem látszik egészen világosnak a tanulság, pedig csak egyszerű következtetés kell ahhoz, hogy megdöbbenjünk: mennyit kereshetett a nagy irodalomdiktátor, ha elvált feleségének havonként ezer pengő tudott biztosítani második házassága idején is! S mennyit keresett vajjon a kiadóvállalat, amely vezérének ezt a bőkezűséget biztosítani tudta!

A szám azonban csak az összehasonlítás fényében lesz igazán őriássá: ugyanez a kiadóvállalat ugyanebben az időben a magyar irodalom igazi értékeinek havi száz pengőt sem juttatott, s Erdélyi Józsefet például az uccára kényszerítette, hogy maga árulja újságpapírra nyomtatott verseit, filléren haszon nélkül, — írók haltak éhen, s menekültek a hatáiba, vagy az — árulásba. Igaz: csak a magyar írókkal szemben volt ilyen rideg, önző és zárkózott a magatartásuk: a maguk fajtájának íróit éppen olyan bőkezű gavalériával tartották ki, mint Miklós Andor elvált feleségét. Földi Mihálynak ez a faji gavaléria szerzett 140.000 pengős vagyont és 43.000 pengős évi jövedelmet. Molnár Ferenc is ennek köszönhette a maga csekély 337.000 pengőjét, s az évi 26 ezret... A magyar irodalom a föld alatt vívta halálos harcát, s fölötté gy építettek ki ügyes üzletemberek — az irodalom cégérének védelme alatt — hatalmas és jól jövedelmező vállalatokat faji és családi érdekek védelmére és szolgáltatára.

SZIJ GÁBOR.

Üstököst fedezett fel egy magyar csillagász

A Bernasconi-Kulin 1942/a üstökös az év első üstököse. Felfedezése egy nap különbséggel egymástól függetlenül történt az olaszországi Cagnoban és a budapesti Svábhegyi Csillagvizsgálóban, Bernasconi olasz műkedvelő csillagász és dr. Kulin György, a híres magyar csillagász által. Dr. Kulin György neve nem ismeretlen a magyar újságolvasó közönség előtt, hiszen még csak kevés ideje mult annak, hogy egy eddig még teljesen ismeretlen állócsillagot fedezett fel, amivel egyszerre világhírűvé lett.

Kulin György újabb sikerére különösen büszkéek az egyik alföldi magyar város, Nagyszalonta lakosai, mert Kulin György innen indult el a világhírnév felé. A nagyszalontai Arany János gimnáziumban végezte tanulmányait s már itt feltűnt tanárainak tehetsége és nagy érdeklődése a fizika iránt. De nemcsak a tanulásban tűnt ki, hanem egyik legkiválóbb tornásza is volt az iskolának. A román megszállás előtt felment Budapestre, később, tanulmányainak befejezése után az Ogyallai Csillagvizsgáló Intézetbe került gyakoroltnak. Ezután teljesen a csillagvizsgálás tudományának szentelte magát s rövidesen több nagyszerű könyvet is írt, majd az említett felfedezésével egyszerre nemcsak hogy országos hírvé, de világhírű is lett. Ez az új üstökös, melyet most felfedezett, fenn fogja tartani a nevét.

Gondoskodjon családjáról!
Kössön életbiztosítást!
Háborúesetére is érvényes!

Képkiallítás

FÉRENC JÓZSEF UT 59.

Kolozsvárot is megalakult a Turán Adászok Egyesülete

Turáni Vadászok Országos Egyesülete hatalmas lendülettel folytatja a szűkebb vidéki szervező munkáját. A tel. elzött Újvidéken a helyi lelkesedés közepén...

lasztották a tisztikart. Dörmögő dalnok! Gaal Elemér alkalmi. János rel. piáspók, Ovary dr. ny. tisztifőnök, kibocsátó. Sanctor Már. Ioniázo, vitéz. A Gazdasági Akadémia igazgatója. Suba Károly dr. pénzügy. Tarselánok: Hanay Béla dr. Sándor. Alelnökök: dr. Ráily 3. Szabó Zoltán, dr. Csiky Sándor.

vasarnap délutáni feltüntetési zetes megbeszélésre hívja a tagok. Miklós utca 4. szám alatti...

előnyösítés, Szilassy László Debrecen városnál dr. Pál tb. tanácsnokot áruszaki ügy. dr. Nagy Zoltán aligazgató. egykori állásba behelyettesítette.

oz, akik köztöltő szavalkón be- tek, hogy mivel nincsen gyerme- 1.000 pengőt érő házuk az egy- egyománvotják.

Magyar Norma Nagyszalon. ad polgármestere felhívással for- város társadalmához, hogy a Ma- rma-rendszer keretében hivatás- éhez méltón lelki bizalmas őre- árulalon hozza az...

Norma pedig csapós halmozó- va alapítva a város szociális orgá- án az arra jogosultaknak utalás- tálbelte. A vállalkozás megújult a- sseze föl- sben előtűnt: svájci állampol- foutsiteri, a zsigorvesszők kör- nt éppen tízezer kilogram kor- herelt szegény eldők.

LE OBERON és GEORGE IT a főszerepben. p: "ODOLNA" GYELOVATELI

„A parasztélet mélységéből az értelmiségi napfényes magasságba”

Gulyás István önéletrajza a Kelet Népében

Debrecen, március 17.

A „Kelet Népé”-nek új száma fekszik előttünk. Igazi debreceni szám. Vezető helyén Juhász Géza, a finom tollú esztétikus tanulmányát olvashatjuk. — Nagyszerű rádióelőadás-sorozatának első része, amelyet „A magyar irodalom regénye” címmel kezdett meg, Gulyás Pál, a kitűnő debreceni költő mélytávlatú verssel szerepel a számban. Lukó Gábor, a Déri-múzeum fiatal és tehetséges öre feltűnést keltő kritikai írással. De az új szám nagy szenzációja: néhai dr. Gulyás István önéletrajza, szintén debreceni vonatkozású.

A maga egyszerűségében is érdekes és izgalmas olvasmány Gulyás István írása. Az élet kűtet mekrázó soraiában, Móricz Zsigmond, a szerkesztő, néhány meleg sorral vezeti be a Kelet Népé új számában:

„Dr. Gulyás István talán az egyetlen kedves tanárom volt, írja. Abban egy, hogy 1893 óta, mikor a debreceni III. gimnáziumban osztályfőnököm volt, anynyira szeretetbe, veft, hogy haláláig megtartotta velem a barátságot. Fia, Gulyás Pál, a költő megmutatta tavaly meghalt édesapjának önéletrajzi jegyzetét s felhatalmazott, hogy az alábbi részt közöljem... Ez a rész s az egész írás végtelenül jellemző: tisztán megmutatja, hogy abban az elmúlt társadalmi korban, milyen csodáknak kellett közbejönni, hogy egy lélekburorék a parasztélet mélységéből az értelmiségi napfényes magasságba emelkedhessék. Még sokat fogunk foglalkozni ezzel az írással...”

Dinnyecsöszből főiskolás

Megirtuk legutóbb, hogy Móricz Zsigmond, aki mint ismeretes, hetek óta itt időzik Debrecenben, szombaton előadást tart a Déri-múzeumban arról, hogyan emelkedhetik fel a nép gyermeke a kultúra révén a magasabb társadalmi rétegekbe. És azt is közöltük, hogy előadását éppen Gulyás István önéletrajzának adataival szemlélteti. Gulyás István 1867-ben született a szabolicszegyei, Tiszadob községben. Születi református nevelésű, földművesek voltak. Nagyszülei még féltelkesek voltak s mivel neki még három testvére volt, ilyen örökös mellett már csak két hold jutott volna rá. „Ez valóban a „sanyarú sors”, — írja Móricz, — ebből kellett kiszabadulnia”.

De kicsoda keserves út volt ez! Itt van előttünk ennek az izgalmas olvasmányának néhány megkapó és megröb-bentő fejezete. Látnuk, hogyan verekszi fel magát az a törekvő és tehetséges gyermek a lőlegeltetés és dinnyecsösz mellől. A gimnáziumig, majd a főiskoláig.

— Eleget emlegetjük — mondotta egy minapi beszélgetés során Móricz Zsigmond —, hogy a kollégiumok frissítik fel a magyar középosztályt. De arról keveset beszélünk, hogyan lehet bekerülnie a szegényember gyermekének magába a Kollégiumba. Itt van a Gulyás István esete. Micsoda ára volt annak, hogy ez a szegény parasztyerek végre tizenöt éves korában magánúton letehet-e a vizsgát a gimnázium első osztályából, azután sorra a többiből, egészen a negyedikig. Mindenütt jeles eredménnyel. Tessék csak elolvasni...

Az „áttörhetetlen közeg”

Valóban azt így elmondani bajos lenne, milyen ára volt a kis Gulyás István fölemelkedésének. Azt csakugyan el kell olvasni. Ugy, ahogyan ő mindezt nyílt őszinteséggel megírja önéletrajzában...

Gulyás István végül is a sárospataki kollégiumban köt ki. Tehát ott, ahonnan az utóbbi években lelkes tanárok kezdeményezésére a népi tehetségek

kutatás munkája elindult. De éppen mostanában mutatott rá a Protestáns Tanügyi Szemle — igen helyesen —, hogy ez a tehetségválogató munka eddigi formájában mennyire elégtelen. Hogy a bajon csak egy egyetlen és intézményes megoldás segíthet. Csak akkor menthetünk meg minden magyar tehetséget, ha a legszélesebb rétegek előtt felnyitjuk a magasabb képzés sörömpöit. Addig ezerszázra kallódnak el

továbbra is a magyar értékek. S akik fölemelkedhetnek, azoknak olyan keserves utat kell megjárniok, mint Gulyás Istvánnak.

Am van ennél nagyobb baj is. Azok a kevesek, akiknek sikerül végre is áttörniök — ahogy Móricz Zsigmond mondta egyszer — az „áttörhetetlen közegben”, vagy mindenestül áthasolnunk az új társadalmi rétegekhez, amelybe bejutottak, vagy ha erre nem képesek, önmagukkal és új osztályukkal meghasonolva megintcsak elkallódnak. Nyilván ezekre a kérdésekre mutat majd rá Móricz Zsigmond szombati előadása, amely elé nagy érdeklődéssel nézünk.

Kell-e hát cselédtanfolyam?

Nyitott ajtót döngöttek ugyan — úgy tudom —, mert a debreceni Mansz már kinyitotta előttem, Nagyrabecsléssel és meleg testvéri érzással köszöntöm a debreceni Mansz lelkes, jövőbe látó vezetőjét azért, mert a szolgálatot főzni tanítja. Nádudvar község nyugalmazott főjegyzőjét nem kicsinylem le az enyémtől eltérő véleményéért, mert feltő aggdóság sugárzik át tiszteletreméltó elgondolásán. Engedje meg azonban nekem az én kedves kártyásem (én szintén egész életet töltöttem Kisújszállás város főjegyzői székeben, népem szolgálatában), ha eltér tapasztalatra alapított véleményem az övétől. Aldott munkát végez az, ki a népet neveli, tanítja, mert a tudás és ismeret keretei kell, hogy határt szabjanak a mult és jövő között. A mult szük volt, van hát a perspektíván mit tágítani.

Aki kételkedik állításom helytállóságában, menjen el egy szegény munkás-vagy cselédember asztalához s nézze meg, mi megy ott. Elszomorító egyhangúság és sok tekintetben nem helyes éltrend. Nem azért, mintha az adottság jobbára nem volna meg, hanem azért, mert nincs aki kihasználja.

En mindig elszomorodok, ha ezt látom, mert mi etekintetben se tanulunk más nemzetektől. Való, hogy egy darab szalonnát egy karéj kenyérral könnyebb a menyecskeknak az asztalra tenni, mint a zöldsefélek százféle fajtájával változatosabbá tenni étrendjét. Mert ezért se felállni, se lehajlani nemigen kell. De ez így nem maradhat.

Rá kell a népet nevelni a helyes útra. Sok minden nincs — az igaz —, de sok minden lehet — az még igazabb. Az egy-

szert leányt meg kell tanítani főzni, nemcsak eljövendő gazdaasszonya könnyebbségéért, hanem eljövendő ura és családja jobb voltáért. Mert ez elsősorban az ő érdeke és nem az asszonyé. Sok helyen megtanítják az arra hajlamos leányt főzni, de nem mindenütt. Már pedig az az asszonyon áll szegény helyen is, hogy miként él egy család, ha szegényen is, de rendesen, mert a család lelke és gondviselő szelleme az édesanya ott is.

Nem itt van a baj, hanem a mi egész életfelfogásunkban. Ez a világ külsőséges világ. A pimpózás, tunikázás, a könnyű élet után való törtetés éli itt dihangot korát. A pávatollak száma numerál itt és nem a belső érték — és ha keblünkbe nyúlunk, kell hogy az érte való felelősségérzés borúja mindnyájunkat egyformán terheljen — mind fent, mind lent.

Nehéz lesz már ezen változtatni — jól tudom —, mert az ópiumos bókék mákonyos bódulata átjárta vérünket. De... kell... kell... ha élni akarunk. Vissza az egyszerűséghez, mert a jövő a belső értékeké kell hogy legyen s nem a salangos külső beteges kiütközéseiké.

Mikor én a debreceni Mansz vezetőségének nemes, fenkölt elgondolásáért meleg lélekkel intek testvéri üdvözlöt, arra is kérem ezt az illusztris testületet, hogy tegye egymás mellé ezt a kettőt. Bontsa ki ezirányban is zászlaját és vezesse vissza a selyem rongyok vak imádatába belemerült s a foxtróttok bódulataiba fuladó népünket az egyszerűség nemes, tiszta útjára.

PAPAI ISTVÁN
országgyűlési képviselő.

Magyar-svájci kulturkapcsolatok

Az *Ungarn* c. folyóirat márciusi számában *Dezsenyi* Béla érdekes tanulmányt tett közre Magyarország és Svájc történeti és szellemi érintkezéseiről.

A kalandozó magyaroktól kezdve rajunkig sokáig kapcsolatok keletkeztek a két ország között. Az *Arpád* híri-lyok *Svájc iránti érdeklődését egész se-reg történelmi emlékek bizonyítják. Svájci múzeumok, kolostorok és könyvtárak tele vannak a középkori nagy magyar királyok megörökítésével. A reformáció korában valóságos záradokjárás indul meg a Tiszántúlról Svájcba. Kálvin maga 1541 óta érdeklődött behatóan Magyarországról. Tanainak győzelme 1550—53 között indult meg Magyarországon. *Dévai Bíró* Mátyás, *Méltusz* Juhász Péter, *Szecei Molnár* Albert és többen a reformáció magyar vezetői közül a legszorosabb kapcsolatban álltak a svájci egyetemekkel. A felvilágosodás ismét hatékonyabban*

fordította Svájc felé a magyar értelmiség figyelmét. *Három Teleki gróf*: *Sámuel*, *Ádám* és *József* itt tanultak a híres természettudósok árnyékában. *Teleki Sámuel* 26 máza könyvvel távozott *Bazelből*, ez lett marosvásárhelyi könyvtárának alapja. A svájci francia filozófusokat is látogatták magyar utazók. A magyar-svájci kulturérintkezések harmadik nagy hulláma a szabadságharcra érkezett meg. *Kossuthnak kövele is volt Svájcban*. A szabadságharc után pedig több vezető magyar személyiség, így *Klapha György*, *Horváth Mihály*, *Szolay László*, *Puky Miklós* és mások találtak menedéket a szabad köztársaságban. Közülük nem egy Svájc szellemi életéhez is jelentékeny módon hozzájárult.

Petőfi legnagyobb francia fordítója, *Amiel* szintén svájci és genfi származású a magyar történelem legmegértőbbhangú francia tudósa, *Sayous* is. 1909-ben 120 főből álló protestáns küldöttség jelent meg a genfi reformációs emlékmű leleplezésén; ezen a magyar vendégeket *Claparède* professzor üdvözölte, akinek nevelési rendszere egyébként nagy hatással volt a magyar pedagógiára is. A világháború után a zürichi technikai főiskola és teológia, akárcsak a genfi és bázei kalvinista kollégium, több magyar ösztöndíjas helyet létesített. A magyar nemzet sosem hálálhatja meg eléggé azt a humánus fogadtatást, melyben a világháború után magyar gyermekek százait részestette a svájci köztársaság.

Képkiallítás

FERENC JÓZSEF ÚT 59.

Egy magánper ablakán át

tanulságos kilátás nyíltott a minap a magyar szellemi élet háború utáni évtizedeinek irodalompolitikai és kiadópolitikai műhelytitkaira. Családi ügyekhez nem szívesen nyúlunk. — Miklós Andor első feleségének tartásdíj-pőre azonban — személyi vonatkozásaitól eltekintve — már nem egy család, hanem a budapesti kiadópolitika erkölcsöse világit be. Miklós Andor, az Est-lapok és az Athenaeum-kiadóvállalat egykor felkutatmú ura, havi ezer pengő tartásdíjat fizetett elvált feleségének, s az ő halála után második felesége és a kiadóvállalat ugyancsak vállalta a havi ezret. Első pillanatra talán nem látszik egészen egyszerű következtetés kell ahhoz, hogy megdöbbenjünk: mennyit keresthetett a nagy irodalomdiktátor, ha elvált feleségének havonként ezer pengő tudott biztosítani második házassága idején is! S mennyit keresett vajon a kiadóvállalat, amely vezetőinek ezt a bökéséget biztosítani tudta!

A szám azonban csak az összehasonlítás igényében lesz igazán őriássá: ugyan-ez a kiadóvállalat ugyanebben az időben a magyar irodalom igaz értékeinek havi száz pengőt sem juttatott, s Erdélyi Józsefet például az uccára kényszerítette, hogy marha árulja újságpapírra nyomtatott verseit, illérményi haszon nélkül. — Irók haláltak éhen, s menekültek a halálba, vagy az — árulásba. Igaz: csak a magyar írókai szemben volt ilyen rideg, önző és zárkózott a magartartásuk: a maguk feltájanak íróit éppen olyan bőkezű javallériával tartották ki, mint Miklós Andor elvált feleségét. Földi Mihálynak ez a fajl gavalléria szerzett 140000 pengő és 43000 pengő éves jövedelmet, Molnár Ferenc is ennek köszönhette a maga csekély 337000 pengőjét, s az évi 26 ezret... A magyar irodalom a föld alatt vívta halális harcát, s fölötté így építettek ki ügyes üzletemberek — az irodalom cégérének védelme alatt — hatalmas és jól jövedelmező vállalatokat fajl és családi érdekek védelmére és szolgálatára. SZIJ GÁBOR.

Üstököst fedezett fel egy magyar csillagász

A Bernasconi-Kulin 1942/a üstökös az év első üstököse. Felfedezése egy nap különbséggel egymástól függetlenül történt az olaszországi Cagnoban és a budapesti Svábhegyi Csillagvizsgálóban, Bernasconi olasz műkedvelő csillagász és dr. Kulin György, a híres magyar csillagász által. Dr. Kulin György neve nem ismeretlen a magyar újságolvasó közönség előtt, hiszen még csak kevés ideje mult annak, hogy egy eddig még teljesen ismeretlen állócsillagot fedezett fel, amivel egyszerre világhírű lett.

Kulin György újabb sikerére különösen büszkék az egyik alföldi magyar város, Nagyszalonta lakosai, mert Kulin György innen indult el a világhírű felé. A nagyszalontai Arany János gimnáziumban végezte tanulmányait s már itt feltűnt tanárainak tehetsége és nagy érdeklődése a fizika iránt. De nemcsak a tanulásban tűnt ki, hanem egyik legkiválóbb tornász is volt az iskolának. A román megszállás előtt felment Budapestre, később, tanulmányainak befejezése után az Ogyallai Csillagvizsgáló Intézetbe került gyakorolnának. Ezután teljesen a csillagvizsgálás tudományának szentelte magát s rövidesen több nagyszerű könyvet is írt, majd az említett felfedezésével egyszerre nemcsak hogy országos hírv, de világhírű is lett. Ez az új üstökös, melyet most felfedezett, fenn fogja tartani a nevét.

Gondoskodjon családjáról!
Kössön életbiztosítást!
Háború esetére is érvényes!

me
Va

A T
lete h
szabás
félhét
óriási
Kolozs

Kole
tották
Vadás
téz A
majd
merlet
delmi
megvá
Lofó

sárhel
mér d
nedek
Gyula
Elnök
csos.

Csiky
Ügyve
Baran

Az
estei

A
Jobon
lesz a
mébe
22-én
ra el

sak
kat
házb

foisp
Zolta
állás
dig a

feles
egy
háza
sége
Baj
torá
tafa
zasp
jelet
kük
házn

Nag
dult
gyar
tehe
szeg
kivü
rok
hog
dusa
tala
hor

er
A M
tant
tály
ki
bef

gár
lyát
ka

A4
C4
B4
D4

SZINHÁZ

MAGDOLNA
LÖVETELI

Hirek

Kolozsvárott is megalakult a Turáni Vadászok Egyesülete

A Turáni Vadászok Országos Egyesülete hatalmas lendülettel folytatja nagyszabású vidéki szervező munkáját. Másfélhéttel ezelőtt Újvidéken alakult meg óriási lelkesedés közepette, most pedig Kolozsvárott.

Kolozsvárott a Mátyás Diákházban tartott alakuló közgyűlést a Turáni Vadászok. Az elnöki megnyitót után vitéz **Bezzeg Huszagh** Aladár elnök, majd **Bartha János** országos főtitkár ismertették a Turáni Vadászok Nemzetvédelmi Egyesülete célkitűzéseit. Ezután megválasztották a tisztikart. Diszelnökök: Lófi dálnoki Gaál Elemér alispán, Vársárhelyi János ref. püspök, Ováry Elemér dr. ny. tisztifőügyész, kisbaci Benedek Sándor Máv. főintéző, vitéz Bíró Gyula, a Gazdasági Akadémia igazgatója. Elnök: Suba Károly dr. pénzügyi tanácsos. Társelnökök: Haray Béla dr. id. Csiky Sándor. Alelnökök: dr. Raffay István, B. Szabó Zoltán, ifj. Csiky Sándor. Ügyvezető elnök: Kovács Árpád. Titkár: Baranyai Lőrinc dr.

Az egyesület vasárnap sikerült művészetest rendezett a Mátyás Diákházban. A Turáni Vadászok legközelebbi zászlóbontó alakuló közgyűlése Debrecenben lesz április 12-én a Déri-múzeum dísztermében. Ez ügyben a vezetőség március 22-én, vasárnap délelőtt feltüzengy órára előzetes megbeszélésre hívja a tagtársakat a Miklós utca 4. szám alatti szék- házba.

Behelyettesítés. Szilassy László főispán Debrecen városnál dr. Pálffy Zoltán tb. tanácsnokot árvaszéki ülnöki állásba, dr. Nagy Zsolt tb. aljegyzőt pedig aljegyzői állásba behelyettesítette.

Ezüstlakodalom. Nemes Sándor és felesége, Kun Róza, a Kossuth-utcai egyházzsér tagjai kedden tartották meg házasságuknak 25. évfordulóját. A bensőséges családi ünnepségen megjelent Baja Mihály, az egyházzsér női körének tagjai, Baja Mihály szólott a jubiláló házaspárhoz, akik köszönő szavaikban bejelentették, hogy mivel nincs gyermekük, 40.000 pengőt érő házukat az egyházra hagyományozzák.

A Magyar Norma Nagyváradon. Nagyvárad polgármestere felhívással fordult a város társadalmához, hogy a Magyar Norma-rendszer keretében havonta tehetségéhez mérten ki-ki bizonyos összeggel járuljon hozzá az önhírből kivül munkaképtelen nyomorgó magyarok megsegítéséhez. E rendszer feladata, hogy ne egyenként adakozzanak a koldusoknak, mert így egyrészt egyesek jótalanul jutnak a társadalom adományához, másrészt a rendszerellen, elapóadó adományok következtében a város verőfőjé sohasem tűnnek el a koldusok. A Magyar Norma pedig alapos helyzet-tanulmánya alapján a város szociális osztálya útján az arra jogosultaknak utalja ki a megélhetésükre szükséges segélyt a befolyt összegből.

Párisban elfogták a sváici állampolgárságú Houttert, a zugkereskedők királyát, amint éppen tízezer kilogramm kakaót ívekeztetett zugban eladni.

VIGSZINHÁZ
MA UTOLJÁRA
 az amerikai filmgártás remekei:
Halálra ítélek
 MERLE OBERON és GEORGE BRENT a főszerepben.
 Holnap: „MAGDOLNA”
JEGYELŐVÉTEL!

Révész püspök nagyváradai látogatása

D. dr. Révész Imre püspök háromnapos látogatást tett a nagyváradai egyházközségben. Szombaton utazott Nagyváradra a püspök, ahol a délelőtti folyamán dr. Papp Ferenc középiskolai felügyelővel — aki ott előzetes iskolalátogatást tett — és a középiskolai tanári karral megbeszélést folytatott az iskolalátogatás eredményeiről. Szombaton este a Lorántffy Zsuzsanna Egyesület által rendezett estélyen „Aldozat városa” címen tartott előadást Révész püspök s rámatatolt azokra a szenvedésekre, amelyekben Nagyváradnak a történelem folyamán oly bőven volt része.

Vasárnap délelőtti szolgált az Újvárosi templomban, délután szolgált az ifjúsághoz, majd fogadta a 80 tagú presbitérium köszöntését és nagyhatású beszédben mu-

tatott rá a püspök a várad gyülekezet és presbitérium evangéliumi hivatásudatára. Hétfőn délelőtt a bihari és érmelléki egyházmegyék lelkipásztoraival tartott értekezletet, majd utána a megszünt királyhágómelléki egyházkerület nőszövetségének záróülésére ment át s köszöntötte a nőszövetséget amely oly sok áldozatot vállalt húsz év alatt a kisebbségi sorsban. Beszédében a püspök rámatatolt arra, hogy az egyházmegye megszűnése a nőszövetség tagjai számára ne jelentse azt, hogy vonjuk be a vilárlakat, hanem ellenkezőleg, bekapcsolódva a tiszántúli reformálus egyházkerület munkájába, vigye tovább s töltse be újra szerepét a nőszövetség a régi nemes hősiességgel. Dr. Révész Imre püspök hétfőn este visszautazott Debrecenbe.

A Magyar Aero Szövetség bajtársi vacsora keretében tartotta meg az 1940. és 1941-ben a vitorlázó repülés terén elért legnagyobb eredmények díjkiosztó ünnepségét. Megjelent a Kormányzóhelyettes is, mint a Szövetség védnöke, a közönség lelkes tapsal ünnepelt. Gróf Zichy Nándor társelnök megemlítette, hogy míg 1940-ben 1890 méter volt a magyar magassági rekord, addig 1941-ben Szilas Tibor már 2803-ra javította. 1940-ben a legnagyobb időtartam 20 óra 30 perc volt, 1941-ben Király István saját rekordját 29 óra 47 percre javította. Végül bejelentette, hogy 1942-ben kétéhes országos vitorlázórepülési versenyt ír ki a szövetség. Ezután kiosztották a díjakat.

A Kollégiumi Diákszövetség csütörtökön délután 6 órakor tartja rendes havi baráti összejövetelét a Pál Söröző külömlőtermében. Az összejövetelen otrókos Nagy Gábor a Csittvári trónikáról tart előadást sok érdekes régi diák-ankdotával fűszerezve. H. Nagy Lajos a 100 éves Gáspár Sándor ny. tanító életéből mond kedves történeteket.

Csak külön kívánságra akarnak köretet felszolgálni a vendéglősök. A budapesti vendéglős ipartestület előterjesztést intézett a közellátásügyi miniszterhez, melyben hivatkozva a takarékosági követelményekre, azt javasolja, hogy ezután a vendéglős csak külön kívánságra kapjanak köretet az egyes ételkehez. A meg ma is érvényben lévő régi rendszer szerint ugyanis a vendéglőkben minden étel mellé legalább egy, de néha többféle köretet is adnak. A vendégek egyrésze után a köretet többnyire otthagynia és azután az elpocsékolódik, kárbavész. Hogy az anyagpazarlás csökkenthető legyen, a jövőben csak annak a vendégnek szolgál-
nának fel az étel mellé köretet, aki azt kifejezetten kéri és el is fogyasztja.

Elítélt árdragítók. A debreceni kir. törvényszék kedden több árdragítási ügyben hozott ítéletet. Pál Istvánné debreceni kofa a tojást adta a megengedettnél drágábban. Hatheti fogházra ítélt a bíróság, a 600 tojást meg elkobozta és a megállapított áron kiárusította. Hegedűs Józsefné és társa, Kocsis Ferencné, akik a Nagyerdőben az egyik bódában árusították, a zsemlet adták a megengedettnél magasabb áron. Hegedűsné 400, Kocsisné 200 pengő pénzbüntetését kapott. Szarvas Imréné hajdúhadházi lakos egy csirkéért kért a megengedettnél magasabb árat, 40 pengő pénzbüntetésre ítélték. Nagy Sándorné derecskei asszony a burgonyát adta drágán 50 pengő pénzbüntetésre ítélt a törvényszéken dr. Pogány Béla egyesbíró.

Londonban meghalt 70 éves korában Atholl hercege, aki egyedül tarthatott magánhaderejét Angliában. 80.000 hektárnyi földbirtokot hagyott örökösire.

Meghosszabbították a légtálm szükségóvőhelyek építésére a kölcsönigénylést. A Budapesti Közlöny március 17-i száma közli a Lakásépítési Állandó Bizottság hiteleményét, mely szerint a légtálm szükségóvőhelyek építésére engedélyezhető kölcsön kérelmezésére megszabott határidőt 1942 december 31-ig meghosszabbították. A kölcsönfeltételek nem változtak.

Európai orvosszövetséget alakítanak. Dr. Csilléry András orvoskari egyetemi tanár hazakerült Budapest-ről, ahol a német orvos kamara kiküldöttével, dr. Humboldt és dr. Löw német orvos tanárokkal folytatott tárgyaláson vett részt. A tárgyaláson a nemzetközi orvosszövetség helyett új európai orvosszövetség létesítéséről folytattak megbeszéléseket.

A MANSZ háztartási alkalmazottképző tanfolyama, A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége háztartási alkalmazottképző tanfolyamot rendez. Jelentkezni március 20-ig a MANSZ-irodában (Ferenc József-út 36., I. emelet.) Negy pengő tandíj előre fizetendő.

A cukorbeteg bejelentése

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A hazai inzulinhiány megállapítása céljából kiadott rendelet előírja a cukorbeteg egyszerű bejelentését. A cukorbeteg bejelentőlap szükülése az ország valamennyi gyógyszerháza és gyógyintézetéhez már megtörtént. Minden orvos és minden kórházi, egyetemi, klinikai és egyéb gyógyintézet igazgatója 1942 március 15-től április 15-ig terjedő időben a nála jelentkező, vagy a vezetése alatt álló gyógyintézetben megjelent, vagy felvett valamennyi cukorbetegéről esetről-esetre a bejelentőlap rovatát pontosan töltse ki és azt bérmentve küldje meg a m. kir. Országos Közegészségügyi Intézetnek. Minden cukorbeteg március 15-től április 15-ig terjedő időben saját érdekében feltétlenül jelentkezék orvosánál, vagy abban a gyógyintézetben, ahol kezelés alatt áll, hogy bejelentése megtörténhessen és a bejelentések alapján az összes cukorbeteg számára a szükséges inzulinmennyiség megállapítható legyen. A beteg vagy a gyógyszerész a bejelentőlapot nem töltheti ki, ez kizárólag a kezelő orvos vagy gyógyintézet feladata.

Szeged követeli a jogi fakultást. A szegedi városi közigazgatási bizottság ülésén vitéz dr. Meskő Zoltán felsőházi tag, a csongrádmegegyi víziei szék kapitánya az egyetem kérdését tette szóvá. Hivatkozott a kultuszminiszter ígéretére, hogy a Délvidék visszacsatolásával az egyetem megkapja a jogi kart. Dr. Pálffy József polgármester felszólalásában szintén éles hangon követelte a kormány ígéretének teljesítését, annál is inkább, mert a város 23 millió aranykoronát költött az egyetemre és ragaszkodik ahhoz, ami jog szerint megilleti.

Az Egyesült Államokban az angol hírszolgálat szerint a nők önkéntes segédzolgálatos szervezetet állítanak fel.

Meghalt a budapesti földalatti építője, Nyolcvankét éves korában Bécsben meghalt dr. Hochenegg Károly udvari tanácsos, a bécsi műegyetem elektrotechnikai tanszékének nyugalmazott professzora. Hochenegg professzor építette a budapesti földalatti vasutat, amely mintegy felévezéssel ezelőtti nagy technikai teljesítménynek számított.

A miskolci Orvosi Kamara választotta a Kamara tagjai sorából törölté dr. Köházi Béla volt boldvai, jelenleg debreceni lakos orvost.

„TISZANTUL”
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Ferenc József út 49. szám.
 Szerkesztő: Simándy Pál.
 Felelős szerkesztő és kiadó:
 Kovács József.
 Előfizetési árak: egy hónapra 2,50 P,
 negyedévre 7,20 P, félévre 14,40 P,
 egész évre 28,80 P. Egyes szám ára
 hétköznap 10 fillér, vasárnap 16 fillér.
 Postatakarékpénztári csekk száma:
 52.652.
 Telefon: 21-52.

ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁRAK
„Megváltó” Piac-utca 15., telefon:
 14-69. **„Muraközy”** Piac-u. 72., telefon:
 37-33. **„Bocskay,”** Cegléd-u. 22., tele-
 fon 29-14. **„Csokonai,”** Mester-u. 43.
 telefon: 10-15. **„Árpád fejedelem,”** Csa-
 pökert, Jánosi-utca 44. szám.

Súlyosbító körülmény hadbavonulót csapott be

A debreceni kir. törvényszéken **Ujházi József** dr. törvényszéki bíró elé került **Lénárt József** mikeszécsi kupec és társa, **Oláh Gyula** mikeszécsi lakos. **Turi Imre** mikeszécsi lakos bevonult katonának és ekkor elhatározta, hogy családjának tehenet vásárol, hogy távozzék alatta is legyen tejük. **Lénárt József** kupectól vet meg egy tehenet 330 pengőért. **Lénárt** előző nap 250 pengőért vásárolta ugyan-
ezt a tehenet és ekkor az eladó a tudomására hozta, hogy a tehen beteg. **Lénárt** elhalgatta az újabb vevo előtt, hogy a tehen beteg esküdözött, hogy egészséges és társa, **Oláh** is segíteti **Turi** becsapásában. A bíróság a bizonyítási eljárás lefolytatása után **Lénártot** és **Oláh Gyulát** csalás bűntettében mondta ki bűnösnek és 7-7 hónapra börtönre ítélte őket. A törvényszék az ítélet indoklásában megállapította: **súlyosbító körülmény, hogy a vádlottak egy hadbavonulót, aki családjáról akart gondoskodni, károsítottak meg.**

Bozzay Margit meghalt. **Bozzay Margit** írónő, a „Magyarország” belső munkatársa, a „Kincses Újság” főmunkatársa kedden délután hosszas betegség után meghalt.

Vallásos ünnepély az Ispotály-templomban. Ma délután 5 óraj kezdettel vallásos ünnepély lesz az Ispotály-templomban. Igét hirdet Balázs Zoltán s.-lelkész, Jászberényi Feké Kálmán; Fohász c. művét énekl dr. Rácz Jenő ref. lelkes, vallás tanár. Orgonán kíséri Nyakas László ref. tanító. **Santha Károly;** Miatyánk c. versét szavalja **Dobi Margit** leánykörtag.

Északamerika középső és déli államait hétfőn este borzalmas erejű förgőszél söpörte végig. Az eddigi hírek szerint több mint száz ember meghalt és mintegy hatszáz megsebesült. Több ezer ház rombadőlt.

Áldetektrétek kifosztottak egy lakást. Kedd délelőtt a budapesti Wesselényi-utca 9. sz. házban vakmerő szélhámoság áldozata lett **Ehrer Henrikné** 70 éves vak magánzónő, aki **Fertig Mária** nevű fiatal cselédjével lakik együtt. Két középkorú férfi azzal az ürüggyel, hogy detektívek és feljelentés alapján rejtett ékszer és valutát keresnek, a gyanútan asszony mintegy 15.000 pengő értékű ékszerét elvitték. Míg a fiatalabbik a cselédjével a „rendőrségre” ment, addig a lakásban maradt idősebb szélhámos az ékszerekkel és a szekrényben talált 10.000 pengő készpénzzel együtt eltűnt. Időközben a fiatalabbik a cselédjével belökte egy kaput, elfutott. A nyomozás megindult.

A British Museum vaskerítését a hadiipari nyersanyaghiány enyhítésére lebontották.

Naményi
 gyorsíró- gépiróiskolában márc. 15-én új tanfolyam kezdődik. Államvizsga. Vasúti kedvezmény. **BATTYÁNYI I.**

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Debrecen sz. kir. város törvényhatóságánál, a tisztviselői normálstátusban a kezelési szakon nyugdíj jogosultsággal egybekötött szervezve levő, üresedésben álló s a törvényhatósági bizottság legközelebbi rendes közgyűlésén élet-hosszú ideig szóló választás útján betöltendő egy, a VIII. fizetési osztályba sorozott, építész-mérnöki képesítéshez kötött főmérnöki állásra, valamint ennek betöltésével esetleg megüresedő egy, a IX. fiz. osztályba sorozott, s szintén építész-mérnöki képesítéshez kötött mérnöki állásra pályázatot hirdetnek. Az állásra való képesítés az 1883. I. t.c. 10. §-a írja elő. A fenti állásokkal járó illetményeket, az 1927. V. t.c. 49. §-a alapján foganatosított illetménytörvények tartalmazó mindenkor hatályos jogszabályok szabályozzák. A megválasztandó mérnök-tisztviselő olyan, állásuknak és képesítésüknek megfelelő munkáért, mit polgármesteri utasításra városi tisztviselő, a város, mint magánvagyonulajdonos részére is, esetleg végezni köteles, semmi külön díjazást nem igényelhetnek.

A pályázati kérvényhez eredetiben, vagy hiteles másolatban, a következő okmányokat kell csatolni: 1. Születési anyakönyvi kivonatot, más pályázóknál házassági anyakönyvi kivonatot is; 2. magyar honosságot igazoló okmányt; 3. egy évnél nem régebbi keleti, hatósági erkölcsi bizonyítványt, amely a családi állapotot és a nenzethűséget is igazolja; 4. a megkívánt képesítést igazoló oklevelet és egyéb ismereteket igazoló okmányokat; 5. a közszolgálatban megkívánt szellemi és testi épséget igazoló új keleti hatósági orvosi bizonyítványt; 6. esetleges katonai és háborús szolgálatot, valamint a háborús kintléteket igazoló okmányokat; 7. eddigi szolgálatot, illetve foglalkozást igazoló bizonyítványt; 8. a 7720-1939. M. E. sz. rendelet 64. §-a alapján annak szabályszerű igazolását, hogy pályázó nem esik az 1939. IV. t.c. 1. §-ának hatálya alá; 9. rövid életrajz és szolgálati leírás (curriculum vitae), amelyben összefoglalva közlendő: a pályázó életkora, vallása, családi állapota, gyermekeinek száma, — jelenlegi állása, vagy foglalkozása, az eddigi alkalmazásai, közszolgálatának kezdőpontja, katonai és háborús szolgálata és egyéb, a pályázó személyére vonatkozó lényegesebb adatok. A kiképzés Debrecen sz. kir. város szolgálatában szervezett, rendszeresített állásban vannak alkalmazásban, azok a pályázati kérvényükhez az 1. 2. 3. 5. és 7. pontok alatt felsorolt okmányok csatolását mellőzhetik. A meghirdetett állásra a pályázati határidő folyó évi április 22. napjának déli 12 órája. Felhívom mindazokat, akik a meghirdetett állást elnyerni óhajtják, hogy kétpengős okmánybélyeggel ellátott szabályszerűen felbélyegzett, fenti okmányokkal felszerelt pályázati kérvényeiket a jelzett határidőig a város főispánjához, mint a kijelölt választmány elnökéhez címzetten, a közszolgálatban álló pályázók szolgálati fel-sőbbőségük útján, más pályázók pedig közvetlenül a városi közigazgatási iktató hivatalba (városháza, földszint 5. sz. szoba) adják be. Elkésetten beadott, vagy keletlen fel nem szerelt kérvények figyelembe nem vétetnek. Azok, akik jelenleg is Debrecen sz. kir. város szolgálatában szervezett állásban vannak alkalmazásban, az 1922. V. t.c. 10. §-ának 10. pontja, illetőleg a m. kir. Közigazgatási Bizottság 15.017-1929. P. sz. ítélete értelmében pályázati kérvényeiken a bélyegilleték lerovása alól mentesek.

Debrecen, 1942. március 6.
Polgármester.

— A Debreceni Tisza István tudományegyetemi Apollóné és Védőnéképző Intézetben az ez év szeptember 1-én kezdődő tanévre megkezdődtek a felvételek. Az érdeklődők tájékoztatást kaphatnak személyesen vagy postán az Intézet főnökszervizétől. Személyes jelentkezés lehetőleg reggel 9-11 óráig.

Színház, művészet

Három a kislány

Ragyogóbb üzleti ötletet el sem lehet képzelni, mint amikor az első világháború közepén Heinrich Berté, a jelentéktelen epigonkomponista Franz Schubert dalkincséből kompilálta a *Dreimäderlhaus* operettjét; a mű világsiker lett és rövid idő alatt megközelítette a *Vig özvég* magig felül nem mult előadási csúcsszámát. Im Winter zu lesen — írta a Napoleon utáni idők költője, W. Müller „A szép molnárléány” húsz verse, Schubert remek dalciklusa fölé, ami a *Három a kislány* magva. Téli olvasmánynak szánta tehát biedermeier ifjú hölgyek és urak számára és így a *Három a kislány* kivételes szerencsével találkozott össze a háborús időknek a valóságától menekülő igyekvő, biedermeierben ringatózott hangulatával, annál is inkább, mert A. M. Willner és Heinz Reichert librettója nem ügyetlen munka. Átütőereje azért mégis a halhatatlan Schubert-muzsikának volt s ha való is, hogy az osztrák dalfejedelem igazi aranyát Berté olesó aprópénzre váltotta fel, viszont azt nem lehet letagadni, hogy ez az alapjában giccsmunka sokat tett az addig inkább csak hangversenytermekben otthonos Schubert-zene népszerűsítésében. Úgyannyira, hogy egész iskolát csinált ez az életrajzoperett, mert nem járt különben Liszt, Mozart, Beethoven, Csajkovszky, Chopin, Offenbach és Strauss sem — végeredményben azonban örülni kell, hogy a klasszikus mestereknek ez az operett-Liebigkivonata letűnt a színpadról.

A Csokonai-színház felújítása vitéz Jakabffy Dezső rendezésében nagyjában jól hangsúlyozza a biedermeier kispolgári kedélyességét, az együttesnek azonban nagy veszedelme, hogy a legtöbb fontos mellékszereplő teljesen sulytalan. Fest Vidor zenekara kissé nyersen hangzik.

A Schubert-dalokhoz nem közönséges stílus-kultúra szükséges s ehhez még D. Kovács József mutatta a legtöbb érzéket bensőséges előadási modorával, Schubert-figurája is illuziót keltő. Antal Ilka dal-enekléséből a természetes könnyedség hiányzik s Mádyje is súlyos; Márkus Lajos Schöber bárója játékban ügyes, Földessy Lilla karrikatúrája eléggé színtelen, Katona Emmy és Lendvay Lajos Tschöhl-párja pedig izetlen. Szokoly Gyula Novotnyja erős groteszkumával határos, a többiek azonban inkább rosszul, mint jól helyezkedtek el az együttesben. (bl)

A CSOKONAI-SZÍNHÁZ MŰSORA

SZERDA: *Sybill*. Operett. Fülleres hely-
árak.
CSÜTÖRTÖK: *Három a kislány*. Ope-
rett.
PÉNTEK: *Nyári zápor*. Vigjáték.
SZOMBAT délután: *Kék Duna*. Operett.
Fülleres helyárak. Este: *Erdészlány*.
Operett.
VASÁRNAP délután: *Erdészlány*. Ope-
rett. Este: *Erdészlány*. Operett.
HÉTFŐ: *Kék Duna*. Operett. Propaganda-
előadás.

A SZÍNHÁZI IRODA HIREI

Szerdán este fülleres helyárakkal Jacsó gyönyörű muzsikájú operettje, a *Sybill* szerepel műsoron.
Csütörtökön este: *Három a kislány*, a legzebb Schubert-melódia operettje.
Pénteken Hunyady Sándor legújabb vigjátékának bemutatója, először Debrecenben: a *Nyári zápor*.

Hétfőn lesz a Dahlke-trió Mozart-estje

A Zenekedvelők Köre a Mozart-émlék-év alkalmából a világhírű Dahlke-trió közreműködésével Mozart-émlékestet, illetve Mozart-émlékünnepélyt rendez. A hangversenyen tehetséges debreceni ének-művészeket is szerepeltet a Kőr, akik Mozartnak egy-egy brókértékű dalát vagy áriáját fogják énekelni. Az est iránt már hetek óta igen nagy az érdeklődés, azért arra kéri a Kőr bérlo tagjai, hogy amennyiben még nem váltották meg 1.50 és 1.— P-s áron bérleti helyeiket, szíveskedjenek a lehető legrövidebb időn belül biztosítani azt, mert a jegyiroda (Harmathy-könyvkereskedés) szombaton, 21-én eladja az addig ki nem váltott jegyeket.

Furulyakórus Derecskén

Derecskén az állami polgári iskola két önképzőkörének rendezésében tartották meg a márciusi emlékünnepet. A műsoron szerepelt egy 10-14 éves gyermekekből álló énekkórus, mely a hasonló gárdából álló *furulyakórus* kíséretével katonadalokat adott elő, majd a furulyakórus kuruc dalokat játszott. Ezek a számok úgy is mint ifjúsági, ügyis mint mű-

vészi teljesítmény föltétlenül figyelmet érdemelnek. Bizonyára kevesen vannak, akik eddig furulyakórusról hallottak, még kevesebben azok, akik magyar népdalokat, katonanótákat, vagy kurucnótákat furulyakórus előadásában, vagy kíséretében énekari számként hallottak. Derecskén nemcsak az egyszerűbb embereket gyönyörködtette a kórus, de a kényesebb ízlésű közönséget is kielégítette a paraszt-napszámok, kispáros gyermekeiből alakított furulyegyüttes. Meggyőződésünk, hogy a furulyakórusra szép jövő vár még. B. V.

Ingyenes zenei tanfolyam előadása

Szerdán este fél 7 órai kezdettel az Ipartestület (Simonffy u. 1-c. II. emelet) dísztermében folytatja előadásait *Forrái* István zeneszerző, karigazgató a Népművelési Bizottság által rendezett népszerű zenei tanfolyamon. Az előadás anyaga: zeneelmélet, zenelörténet és népdalkincsünk ismertetése. Az előadásokat bárki díjtalanul meghallgathatja.

— Vásárlásánál hivatkozzon a Tiszántúltra!

Hetenként 45.000 példányban jelenik meg a magyar református értelem-ség modern sajtóorgánuma a

REFORMÁTUSÉLET

Főszerkesztő: Dr. RAVASZ LÁSZLÓ
Szerkesztő: MURAKÖZY GYULA

Előfizetési díj: ¼ évre 2.— P.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST IX., KÁLVIN-TÉR 8. SZÁM.

Sport

A Debreceni Vasutas SC vasárnap a Szatmárnémeti SE ellen játszik Debrecenben, a Stadionban. Az SzSE a lista végén áll és a DVSC-nek papírforma szerint biztosan győznie kell.

A Szent László Kupáért mérkőzik vasárnap a DVSC—SzSE mérkőzés előtt a Stadionban 1 órakor a debreceni piarista gimnázium és a debreceni felsőkereskedelmi iskola. Nagy mérkőzésre van kilátás. A mérkőzést dr. Csaba János vezeti.

A kerületi bajnokságban is megindul vasárnap a küzdelem. A DVSC II. a DMTE-vel játszik vasárnap délelőtt 10 órakor a Stadionban. A DEAC Hajdú-böszörményben, a D. Hútos Nyíregyházán a NyTVE ellen, a DTE Berettyófaluban a Bihari Turul Move ellen játszik a bajnok; pontokért.

A bajnokság állása az NB. II. osztályában a következő:

1. Törekvés	14	10	2	2	54:16	22
2. Marosv. SE	14	10	1	3	41:23	21
3. Debr. VSC	14	10	—	4	45:14	20
4. D. Magyars.	14	9	2	5	42:24	20
5. Z. Danuvia	14	8	3	3	42:25	19
6. Nagyb. SE	14	7	3	4	46:25	17
7. Kol. MAV	14	8	1	5	30:27	17
8. Postás	14	5	3	6	33:39	13
9. Goldb. SE	14	6	1	7	29:36	12
10. N. Törekvés	14	5	1	8	19:45	11
11. Ganz	14	2	4	8	27:30	8
12. Nyir. TVE	14	2	4	8	22:42	8
13. Kol. EAC	14	3	1	10	35:45	7
14. Szatm. SE	14	—	—	14	5:79	—

A DTE felkéri mindazon tagjait, akik származást igazoló lapjukat még nem adták be, azt legkésőbb csütörtök estig küldjék be. Azok, akik származásukat nem igazolják, az OSK rendelete értelmében tagsági jogukat elvesztik.

Vasárnap az NB. I. osztályában a következő mérkőzések lesznek: Ferencváros—Csepel: Kékessy, Elektromos—Újvidék: Székely, Újpest—Szeged: Palóti, Kispeszt—Kolozsvár: Székely, Lampart—MAVAG: Boross, Szegedi Vasutas SE—NAC: Újvári, Sal. BTC—DIMA VAG: Szőke, Szolnok—Gamma: Harangozó.

A debreceni játékvezetők közül Farakas Iván Ungváron, dr. Lengyel Marosvásárhelyen, Gorondi Ozdon vezet mérkőzést.

A Nagybányai SE meg van előgedve a DVSC elleni eredménnyel és a csapat mutatott játékával. Az eredményt értékesnek tartják, mert szerintük a DVSC nem volt rossz. Boldog nagybányaiak örülnek, mert győztek 3:1-re. Inkább lett volna rossz a DVSC, de győzött volna.

A DVSC-től Kántor szakosztályvezető és Lindenberger Gyula kedden Budapesten tárgyaltak és érdeklődtek, meg lehetne-e övni az NSE elleni mérkőzést Bajosán.

A DEAC atletikai szakosztálya vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel az egyetemi sporttelepről kiindulva, *kerületi ifjúsági és felnőtt* mezői futóversenyt rendez, ifjúságiaknak kb. három, felnőtteknek kb. öt kilométer távolságon. Nevezések és nevezési díjak vitéz Hadházy Dezső egyetemi testnevelési tanár címére küldendők. Díjazásul különböző érmek szolgáltaak. E versennyel kapcsolatban rendezti meg a DEAC 1942. évi ifjúsági és felnőtt, valamint az egyetem 1941-42. tanévi egyéni és karok közötti csapatbajnoki versenyt, ifjúságiaknak kb. 3, felnőtteknek kb 5 kilométer távolságon. Nevezni a helyszínen lehet, nevezési díj nincs. Ugyanakkor rendezti meg a DGASE az akadémia 1941-42. tanévi egyéni és évfolyamok közötti mezői futóbajnoki versenyt kb. három kilométer távolságon.

— Nyolcnapos fogház az ellopott 15 kiló búzáért. A debreceni kir. törvényszék kedden tárgyalta Bárdos Péter egyéni napszámos bűnügyét, aki 15 kiló búza ellopásáért került a vádlottak padjára. A bíróság nyolcnapos fogházra ítélte, de az ítélet végrehajtását felfüggesztette.

Közgazdaság

Az ország legjobb tenyészloányaga a Mezőgazdasági Kiállításon

Minden évben egyik legjelentősebb látványossága a mezőgazdasági kiállításnak a locsoport, amelynek keretében az országban honos összes lofajták megtalálhatók. Idén az angol telivér, arab, lipizzai, angol félvér, Nonius-lovak mellett a visszacsatolt Erdélyből a híres, kitaró és kedvelt erdélyi parlagi lofajta néhány egyede, a visszacsatolt Muraköz jöhrü hidegvérű lovai és a lökvedelő Bácska tetszetős lovai is már ott lesznek a kiállításon. A melegvérű lovak mellett szép számban lesznek hidegvérűek is, amelyeknek jelentősége exportvonatkozásban is mindinkább növekszik.

Az országos mezőgazdasági kiállítás kitűnő lehetőséget nyújt tenyészlő vásárlásra olyan gazdák részére, akik loállományuk minőségét és tenyésztési színvonalát javítani kívánják. A rendezőséghez érkezett érdeklődés alapján számítani lehet arra, hogy kistenyésztők is fognak vásárolni a kiállításon tenyészlovakat. A tenyészlovakat igen kedvező feltételű tenyészbeszerzési hitellel is lehet vásárolni.

Nagy érdeklődésre tarthat számot az országos jellegű kisgazdafogathíjazás, amelyre az ország minden részéből jelentettek be fogathatokat. Az előző évekhez hasonlóan egyes kiállítás napok délutánjain a díjazott lovakat a nagy concurs pályán elővezetik.

Emelték Hajdú megyében a napszámberéket

Hajdú vármegye gazdasági munkabérmegállapító bizottsága dr. Gulyás Antal gazdasági akadémiai igazgató elnökele alatt ülést tartott, melyen a földművelésügyi miniszterium által megszabott határok között az 1942. évi mezőgazdasági napszámberék módosításáról tárgyaltak. Az ülésen a gazdasági felügyelőség részéről megjelent dr. Vech József gazdasági munkaügyi segédfelügyelő, a vármegye részéről pedig dr. Molnár Gyula aljegyző. A bizottság elhatározta a mezőgazdasági napszámberék módosítását és a béreket 15 százalékkal emelte.

A Debrecen és Vidéke Ipartestület e hó 22-én az Arany Bika dísztermében délután 3 órai kezdettel tartja évi rendes közgyűlést az alábbi tárgysorozattal: 1. Nemzeti Hísekegy. 2. Elnöki üdvözlés, a határozatképeség megállapítása, a közgyűlés megnyitása és három jegyzőkönyvhitelesítő kijelölése. 3. Az elnök és előjáróság jelentése Debrecen és Vidéke Ipartestület 1941. évi működéséről. 4. Debrecen és Vidéke Ipartestület 1941. évi számadásának, vagyonmérlegének betérjesztése, a számvizsgáló-bizottság idevonatkozó jelentésének ismertetése. Ennek letárgyalása után, határozathozatal a számadás és vagyonmérleg elfogadása és ennek alapján a felmentés megadása tárgyában. 5. Debrecen és Vidéke Ipartestület 1942. évi költségvetéséről és annak keretében a tagsági díjak megállapítása. 6. Esetleges előjárósági előterjesztés. 7. Indítványok. 8. Himnusz.

Kombinált élelmiszerjegyek bevezetését indítványozza a fűszerkereskedelem. A fűszerkereskedők mozgalmat indítottak, hogy az illetékes közlelmiszeri hatóságok a kenyérféleket ne egy-, hanem kétnapra állítsák ki, vagyis hogy a kenyérféleket a jövőben kétnapra szóljanak. Ezzel az eljárással a fűszerkereskedők szerint mind a jegyeket kezelő kereskedők, mind a hatóságok sok adminisztrációs munkát takarítanak meg. A fűszerkereskedők ezenkívül felvetették az úgynevezett kombinált élelmiszerjegyek bevezetésének tervét. Ezek a kombinált élelmiszerjegyek lisztre és cukorra egyaránt érvényesek lennének. Ez a rendszer hasonlóképpen alkalmas volna az előzetes munkájának megkönnyítésére.

Feloldják a zár alól a gumí- és fátalpu bakancsokat. A közeli napokban rendelkezésre kerülnek az új gumí- és fátalpu bakancsok, amelyek a zár alól felzabadják. Ezek a bakancsok a jövőben utalvány nélkül árusíthatók. Ugyanez a rendelkezés megszünteti a sárga utalványokat is és a jövőben az utalványköteles bőrtalpu bakancsokat ugyan úgy zöldszínű utalvány ellenében lehet majd árusítani, mint az egyéb bőrtalpu cipőket.

Hivatalos terményárak

Búza: 78 kg. súlyú, szokványminőségű, az ország bármely feladóállomásán 30.00 pengő. Rozs: (kétszeres) 71 kg. súlyú, szokványminőségű, az ország bármely feladóállomásán 28.00 pengő. Takarmányárpa: la, legalább 65 kg. súlyú, az alább felsorolt állomásokon, mint paritásos csomópontokon: Budapest 24.50, Dész 24.50, Győr 24.00, Kaposvár 24.00, Marosvásárhely 24.50, Nagyvárád 24.20, Nyiregyháza 24.00, Sopron 24.50, Szeged 24.30 pengő. Ha 100 kg-ként 1 pengővel olcsóbb, mint az la. Kopaszárpa: Az ország bármely feladóállomásán 33.40 pengő. Zab: 41 kg. súlyú, az alább felsorolt állomásokon, mint paritásos csomópontokon: Budapest 26.50, Debrecen 26.00, Kassa 25.50, Kolozsvár 26.50, Komárom 26.00, Marosvásárhely 26.50, Miskolc 25.50, Pécs 25.50, Szeged 26.50, Székesfehérvár 25.70, Szombathely 26.20 pengő. Kukorica: Az ország bármely feladóállomásán, szemes, legfeljebb 19 százalék víztartalommal 22.20, csöves, legfeljebb 19 százalék víztartalommal 17.10 pengő.

ÜZENETEK

P. Z. kisiparosok Balmozijárása: A katonai szolgálatra bevonult iparosok és kereskedők adótörlesztéséről megjelent pénzügyminiszteri körrendelet a következőket tartalmazza:

A honvédelmi szolgálatot teljesítő iparosok, kereskedők és más hasznosított foglalkozást folytató személyek foglalkozásukat vagy üzletmüködésüket több esetben kénytelenek szüneteltetni, mert nincs olyan hozzátartozójuk, aki helyettük az ipart, üzletet, hasznosított foglalkozást folytathatná. A hadbavonulás következtében ilyen esetekben indokolt, hogy a hadbavonulás időtartamára a kivetelt általános kereseti adójuk, a jövedelmi adójuk pedig erre a jövedelemforrásra aránylagosan eső része töröltesse.

Az adótörlesztés igényt tartó kisiparosok a hadbavonulásukat és a helyettesítés lehetetlenségét az ipartestületek által kiállított tanúsítvánnyal igazolhatják.

VÁROSI INGATLANOK HASZONBÉRBEADÁSA

Debrecen sz. kir. város tulajdonát képező alábbi ingatlanok nyilvános szóbeli árverés útján hasznóbérbeadásra kerülnek: A Vajdalapos nevű cca 940 kat. holdas, Tornyostanya nevű 723 kat. holdas, Kövesdy-alapítvány 364 kat. holdas, Kadarecs csárda földje 172 kat. holdas, Kadarecs csárda és földje 57 kat. holdas, Kőrös utca 1942. október 1-től 3. esetleg 6 évre, a sámsóni dombokból alakított cca 187 kat. holdas ingatlan az 1942. évi legeltetési idényre. Az árverés 1942. évi április hó 8-án d. e. 9 órakor a városháza kitanácsstermében tartatik meg. Az árverési feltételek, közelebbi felvilágosítások és adatok a gazdasági és erdőészeti ügyosztálynál (Városháza, I. e. 19. sz. szoba) a hivatalos órák alatt megtudhatók. Polgármester

Gazdasági kis hírek

A főváros polgármesteréhez 200-an nyújtották be kérvényt lisztnagykereskedői kijelölés végett. Szakkörökben a kérelmezők számát feltűnően nagyra találták.

Az ungvári Kárpátaljai Villamosművek rt. részvény többségét, mint megírta már a Tiszántúl, a közelmúltban átvette a német Göring-művek konszernjébe tartozó Thüringer Gasgesellschaft A. G. A „Neue Zürcher Zeitung” szerint a magyar villamosági üzletben ez már a második német részesedés. Mint ismeretes, a Gesüfrel volt az első német vállalat, amely a „Trust” nagyszámú részvényeinek átvételével a magyar villamosági üzletbe bekapcsolódott.

A „Frankfurter Zeitung” közli, hogy a Dresdner Bank átvette a Magyar Általános Hitelbanknál lévő francia részvényreklámokat, ami az alapítók 16 százaléknak felel meg. A műveletnek megfelelően a Hitelbank március 19-ére egybehívott közgyűlésén a francia igazgatósági tagok helyébe a Dresdner Bank 3 kiküldöttjét választják be. Nemetszágban az elmúlt év folyamán a lakásépítés tovább csökkent, minthogy csak kevés alkalom adódott az új építkezésekhez való kölcsönnyújtásra.

Angliában a barna festék hiánya miatt zöld színű 2 és fél shillinges levélbélyeget bocsátottak ki az eddigi barna bélyegek helyett.

Hírthals dán falu halásznai ez év februárjában összesen két és félmillió kilogramm heringet küldtek a piacra. Ilyen halogásra eddig nemcsak itt, hanem egyetlen dán faluban sem volt példa.

A newyorki Broadway rágórumi-reklámja, melyre az amerikaiak mint a világ legnagyobb fényreklámjára olyan büszkék voltak, immár a háború áldozatai sorába került és állványzatának hatalmas vaslőmeget nyersanyagtakarékossági okokból hamarosan ócskavasként beolvastják.

Nem sütnék fehér kenyeret áprilistól kezdve Gibraltárban.

Az Egyesült Államokban német jelentés szerint január havában egy millióval emelkedett a munkanélküliek száma. A legutolsó megállapítás szerint jelenleg 4,150,000 munkanélküli van az USA-ban.

A felesleges búzakészletek Kanadában, az Egyesült Államokban, Ausztráliában és Argentínában a Bank of Canada legutóbbi jelentése szerint ezidőszereit összesen 1750 millió bushelt tesznek ki. A becslések szerint a világ búzakészlete ebben az évben el fogja érni az 5500 millió bushelt. A négy államban heverő óriási mennyiségű búza értékesítése a háború miatt lehetetlen.

Romániában a rendes elegyiszből készült kenyér mellett még kukoricalisztból és elegyiszből készült kenyeret is forgalomba hoznak, amelyből 200 grammra szóló kenyérféle ellenében 500 grammot szolgáltatnak ki naponta. Ennek a kenyérnek ára kilogrammonként 17 leu (50 fillér).

Leventék művelik meg a he nem vetett területeket. A vármegyék alispánjai rendeletet intéztek megyéjük elsőfokú és helyi hatóságaihoz, amelyben a honvédelmi miniszter ismeretes rendeletre, hivatkozással felhívják az illetékes hatóságok vezetőit, hogy a leventeparancsokkal együttesen az únkéin jelentkező leventék közreműködésével a községek területén feltalálható minden műveletlen terület megmunkáltatását tegyék lehetővé.

170 gazdasági tanerő ad tanácsot az olajmagtermékeknek. A földművelésügyi miniszterium két tanfolyamon összesen 170 gazdasági szakoktatói tanerőt képeztetett ki az olajnövények termelésének különleges tennivalóira. A földművelésügyi miniszter a szakoktatói tanerőt feladatává tette, hogy a szükséges szakismereteket főként a kisgazdaközösség körében terjesszék, a vetési időt megelőzően rendezes előadásokat tartanak, a vetéstől a betakarításig állandóan látogassák a gazdákat és a helyszínen adják meg a szükséges felvilágosításokat, szaktanácsokat és útbaigazításokat.

Mindenkit érhet baleset,

ezért a balesetbiztosítást senki sem nélkülözheti!

Apróhirdetések

ALKALMAZÁS

IGAZOLVANYOST lapárutásra és hatogatóásra felvesszünk. Megélhetést biztosítunk. Jelentkezés lapunk kiadó hivatalában. 177

Kiszolgálónő, 24 évet betöltött, Harmathy papírüzletébe, Piac-u. 7. felvétetik. 253

KEZDŐ kizálányokat felvesz a Kovátszalón, Széchenyi-u. 6.

Mindenes szakácsnőt jó bizonyítvánnyal bejáról vagy bentlakót kis háztartáshoz 40 pengő fizetéssel keres idős házaspár. Széchenyi-u. 19. I. em. I. Jelentkezés reggel 10-ig. 249

Üzletszerző urat és hölgyeket keresünk. Jelentkezés személyesen vagy írásban „Havi 200-300” jellegűre a kiadóban.

Április 1-re szerény, komoly, mindenféleképpen, parkettéhez értő, hosszú, jó bizonyítvánnyal jelentkezéssel Juhász tanárnéknél, Püspöki palota, I. kapu, I. em., 2. ajtó, D. u. 2-3-ig. 245

Tanulóhelyeket felvesz a Kovátszalón Széchenyi-utca 6. keresztútján.

INGATLAN

Kerék, 600 négyzetölet felesbe kiadnak. Diófa-u. 15. 221

LAKÁS

Különböző méretű szobát keres magános fiatalember. Cim a kiadóban. 232

Elcserélném a törvényszék mellett lévő 4 szobás, parkettás emeleti lakószobát hasonló kertű, vagy más földszinti lakással. Cim a kiadóban. 232

Egy szoba, konyha, speiz és fűskamrából álló lakást keres május egyre pontosan fizető tisztviselő. Cim a kiadóban.

INGÓSÁG

Használt fekete női tavaszi kabát eladó. Varga-utca 12. 5. ajtó.

Sportgyermekkosci eladó. Piac-u. 34. Házfelügyelőnél. 226

RÁDIÓ, HANGSZER

Philips kis super rádió eladó. Miklós-u. 8. balra 4-ik ajtó. 176

KERESLET

Wertheim-kasszát, kisebb méretűt keresünk megvételre. Cim a kiadóban. 2730

MAGÁNNYOMOZÓ IRODÁK

JANOSI magánnyomozó, bizalmasan nyomoz és megfigyel. Virág-utca 21. Telefon: 23-78. 3005

Legrégibb ismert megfigyelő, magánnyomozó Gálec-y, Zöldfa-u. 3. Telefon: 28-72. 218

AJANLAT

Almát vegyes fajokból, I. oszt 20 kg. 30 P és II. oszt. 22 pengőért postán filléres csomagként, kosárban pontos kiszolgálás mellett szállít Gazda Bálint, Tésca. 251

Villanyszerelési vállalat Miklós-u. 8. keresztútján. Felelőség mellett vállal villanyszerelést. 124

KÜLÖNFÉLE

Udveri raktárhelyiség kiadó. Miklós-utca 18. sz. 190

Ócska nyakkendőit szakszerűen javítom fillérekért: Timár-u. 13. III. ajtó. 54

Kiadja: a Debreceni Református Lapkiadó Társaság. Felelős szerkesztő és kiadó: Kovács József, Nyomatott Nagy Károly Grafikai Műintézete kőfőzőgépén Debrecen, Fereac József út 49. sz.